

באר הגולה

י זריחא שס ל"ד.
כ הרא"ש שס וכו'
הטור.
* (פירוש לחזקון).
ל שס זריחא.
מ טור זשס ר"מ
מרוטנבורג.
נ זריחא שס י"ז
וכר"ש בן אלעזר
גמרא שס.
ס הרא"ש שס וש"פ.
ע מימחא דר' אשי
שס ל"ב.
פ כפי' רמז"ס זפ"ג.
צ כפי' רש"י שס. ק טור זשס רש"י אהא דאמר רזינא וקיימא שרי שס.

לתוכו אבל תנורים שלנו כיון שאי אפשר לאפות בהם בלא גריפה מותר לגרפו מהאפר והגחלים (טז) ואף על פי שהוא מכבה אי אפשר בלא כן וכשם שמותר להבעיר לצורך אוכל נפש כך מותר לכבות לצורך אוכל נפש והרי זה כמניח בשר על הגחלים וכן נהגו: ה
תנור וכירים חדשים אין סכין אותם בשמן ולא טשין אותן במטלית אבל מותר להסיקן כ
אפי' היסק ראשון ובלבד שלא יפיגם בצונן כדי לחסמן: ו ואם הוסקו יותר מדאי והוצרכו
להפיגן בצונן כדי לאפות בהם מותר ל' לפיכך מותר לשרות במים המכבדות שמכבדין בה
התנור אע"פ שמכבה: ו נמותר לאפות תנור מלא פת אע"פ שאינו צריך אלא פת א"ס (יז)
ודוקא בתנוריהם שהיו קטנים והיו מדבקים הפת בדפנותיהם ומתוך שהוא מלא אין מקום
לחומו להתפשט והפת נאפה יפה אבל בתנורים שלנו אין לאפות יותר ממה שצריך: ז
מותר לסתום פי התנור בטיט ורפש שעל שפת הנהר פ והוא שרככו מאמש או צ עשה בו
סימן ונתקו לצד אחד אבל לגבל טיט ב"ט אסורק (יח) ומותר לגבל אפר לסתום פי התנור:

ביאורי הגר"א

נפש: (יז) ודוקא. דנהא ל"פ רשנ"א
לח"ק: (יח) ומותר לגבל כו'. עמ"א ס"ק ט"ז
והס דברי המגיד משנה:

כו' אבל כו'. כנ"ל דאם א"ל מותר: (טז) ואע"פ
כו' וכשם כו'. כמ"ש שס כ"ג א' ואי לעשן
כו'. וכמ"ש נס"ה וזהו לגי' רש"י וש"פ אצל הר"ף
שס דגנ"ס המס ליכא כינוי ואסור כינוי לצורך אוכל

ברכת אליהו

אותו בגחלת לא קשיא כאן בגחלת של מתכת כאן בגחלת של
עץ א"ל אביי לרב יוסף מאי שנא מבישרא אגומרי א"ל התם
ליכא כבוי הכא איכא כבוי. ולפי דברי הר"ף דגרס „התם
ליכא כבוי“, הרי דבישרא אגומרי ליכא כבוי. וא"כ גם
בלעשן ליכא כבוי, ואסור כיבוי לצורך אוכל נפש. אבל
המחבר אדיל בשיטת רש"י וש"פ דגרסו בשבת שם: התם לא
אפשר הכא אפשר. וא"כ בלא אפשר שרי אפי' כיבוי. [ועמ"א
סק"ט, בה"ל ד"ה כך, להלן סימן תק"י בט"ז סק"ה ומ"א
סק"ו, בסימן תקי"ד ס"א ומש"ש, ובשער הציון שם סקט"ו,
בספר שמירת שבת כהלכתה מהדורת תשל"ט פ"ג הערה
מ"ח ובבירור הלכה בביצה שם ציון א [ב]].

(יז) [איתא בביצה יז א: ממלא נחתום של חבית של מים
אע"פ שאינו צריך אלא לקיתון אחד אבל לאפות אינו אופה
אלא מה שצריך לו ר' שמעון בן אלעזר אומר ממלאה אשה כל
התנור פת מפני שהפת נאפת יפה בזמן שהתנור מלא אמר רבא
הלכה כרשב"א. ומ"ש המחבר „מותר וכו“, הוא כרשב"א
וכמ"ש בבא"ה ג סק"נ. ומ"ש המחבר „אבל בתנורים שלנו אין
לאפות יותר ממה שצריך“ זה בין לת"ק ובין לרשב"א]. דבהא

(יד) עס"י תקי"ח ס"ג בהג"ה [שנפסק: ולצורך אוכל נפש
מותר לטלטל הכל אפי' מוקצה. ועמש"ש בסקי"ב. ועיין סימן
תק"ט ס"ז בהג"ה ומש"ש בסקי"ז].
(טו) כנ"ל דאם א"א מותר.

(טז) כמ"ש בביצה כג א: דרש רב גביהא מבי כתיל אפתחא
דבי ריש גלותא קטורא שרי א"ל אמימר מאי קטורא וכו' ואי
לעשן (לשון קטור הכבשן דהיינו לעשן — רש"י) אסור דהא
קא מכבה א"ל רב אשי לעולם לעשן מידי דהוה אבישרא
אגומרי וכו'. [וכתב שם ברש"י ד"ה רבא אמר ע"ג גחלת נמי
מותר: כשמואל דאוכל נפש הוא עשון פירות זה ושהו לכל
נפש ואי משום כבוי והבערה ואולודי ריחא מידי דהוה
אבשרא אגומרי דאיכא כל הני ושרין]. הרי דמותר לכבות
לצורך אוכל נפש. וכמ"ש בס"ה — לגבי תנור וכירים —
ואם הוסקו יותר מדאי והוצרכו להפיגם בצונן כדי לאפות
בהם מותר. וזהו לגי' רש"י וש"פ. אבל הר"ף שם — אחרי
הביאו דברי הגמ' הנ"ל — כתב: גרסינן בפרק ר"א אומר אם
לא הביא כלי (שבת קלד א) ת"ר אין מסננים את החרדל
במסננת שלו ואין ממתיקין אותו בגחלת והתניא ממתיקין

גורפין הוא משום „שהוא מטלטלו שלא לצורך“. אבל עיקר הדין
הוא גם לרש"י שכ"ה בגמ' שם. אלא שלרש"י הטעם הוא כו' יהודה
שמחיר אף מכשירי אוכל נפש. וכמ"ש רש"י — על דברי הגמ': ואם
אי אפשר לאפות אלא אם כן גורפו מותר — כו' יהודה, ועל מה
שהמשנה אוסרת לגרוף כתב רש"י: ואתיא כרבנן דאמרי מכשירי
אוכל נפש אסירי. וכ"ה שם בגמ' כה ב: ...ואחד גריפת תנור וכירים
כיו"ט באנו למחלוקת ר' יהודה ורבנן וכו'.

ומ"ש המחבר „אע"פ שבלא גריפה היה אפשר לאפות ולצלוחת בו
וכו' מותר“, כ"ה בעובדא דביתיהו דרב חייא הנ"ל.

4 מקור דין זה הוא מדברי הטור עפ"י דברי הרא"ש המוכאים
בסק"ח. וז"ל הטור: ודוקא בתנורים שלהם שהיו מדביקים הפת
סביבה וכו' אבל בתנורים שלנו שמכבין הגחלים בגריפותם אם

הרא"ש שם. וזה לא כ"כ בדקדוק. כי זו גמ' בביצה לב ב: ואין
גורפין תנור וכירים תני רבי חייא בר יוסף קמיה דרב נחמן ואם אי
אפשר לאפות אלא א"כ גורפו מותר דביתיהו דרב חייא נפל לה
אריחא בתנורא (חצי לבנה ונתק מכל התנור — רש"י) ביומא טבא
אמר לה ר' חייא חזא דאנא רפתא מעלייתא בעינא (כלומר גרפי תנור
— רש"י) א"ל רבא לשמעיה טוי לי (בר) אוזא (צלח) לי אוז בתנור
שתנוריהם היו קטנים ופיהן למעלה ותולה הצלי לתוכו וסותם פיו
והוא נצלה — רש"י) ואזדהר מחורכא (שלא יתחרך כלומר גרוף את
התנור שלא יהא בו כשוליו דבר גבוה כמו אריח או אבן שהוסק
בתנור שנוגע לצלי ושורפו — רש"י). הרי דאף דליכא רק חשש
מחורכא מותר לגרוף. והא שכתב המחבר להלן „דחשיב טלטול
לצורך“ הוא אליכא דפי' הרא"ש הנ"ל בסק"ח, שהטעם שאין

תקח דברים האסורים ב"ט להכנת צלי. ובו ב' סעיפים

באר הגולה

א משנה ג' לא
וכפי' רמב"ם נפ"ג
הכל דליתא שם
נגמרא ואמרי לה
לחממן כמ"ש ה"ה
ס.

א א אין מלבנים (א) את האבנים לצלות או לאפות עליהם (ב) מפני שמחממן ואין שוברים את החרס ואין חותכין את הנייר לצלות עליהם ב ואין פוצעין את הקנה לעשות כמו שפוד לצלות בו: ב ג פוצעים אגוזים במטלית ולא חיישינן שמא תקרע:

ב כפי' הרמב"ם שם. ג נרימא שם.

ביאורי הגר"א

קמא דוקא ולכן נפ"ט מה' שנת ג"כ לא כחנ קדירה חדשה חלל הראצ"ד שם והמ"מ נה' יו"ט נשם הרשנ"א חולקים עליו ועמ"ש נפ"ט ח"ה ס"ח:

תקח (א) את האבנים. עמ"ל: (ב) מפני שמחממן. נגמרא שם ומפרש הרמב"ם דליתא נמרא ח"ה לחדשה ומ"ש שם הכל נקדירה חדשה ללישנא

ברכת אליהו

תקח (א) עמ"א נסק"א, שכתב: כ"ה הגי' ברמב"ם שלפנינו אבל במ"מ ובכ"י משמע שנוסחת הרמב"ם הרעפים וכ"ה בגמ' ובכל הפוסקים אבל אבנים מותר ללבן דלא שייך בהן חיסוס, עכ"ל. ובא"ר סק"א כתב: ומיהו ברמב"ם פי' המשנה ראיתי נמי אבנים כמו כל הנוסחאות בספר' וכן בכלבו דף ס"ב, עכ"ל. ובשער הציון סק"א כתב: וגם בר"ח שיצא עתה לאור ג"כ הגירסא רעפים וכן במאירי וכן הוא בפי' המשנה להרמב"ם.

(ב) בגמ' שם ומפרש הרמב"ם דליתא נמרא ח"ה לחדשה ומ"ש שם הכא בקדירה חדשה ללישנא קמא דוקא ולכן בפרק ט' מהל' שבת ג"כ לא כתב קדירה חדשה אבל הראב"ד שם והמ"מ בהל' יו"ט בשם הרשב"א חולקים עליו ועמ"ש בסימן תצ"ח ס"ח.

ל"פ רשב"א את"ק. [דטעמו של רשב"א, מפני שהפת נאפת יפה בזמן שהתנור מלא". והאי טעמא ליתא בתנורים שלנו. ועיין ב"י, מ"א סק"ד, משנה ברורה סקל"ה, שער הציון סקמ"ט, לעיל סימן תק"ג ס"ב ומש"ש בסק"ג ובבירור הלכה בביצה שם ציון ט'].
(יח) עמ"א סק"ז, שכתב: ואפי' למ"ד בסימן שכ"ד ס"ג דבמידי דלאו בר גיבול הוא נתינת מים זהו גיבולו מ"מ הכא שרי כיון דלצורך אוכל נפש הוא לשמור חומו. והם דברי המ"מ [בהל' יו"ט פ"ג ה"י בשם הרשב"א. ודברי הרשב"א הם בעבודת הקודש בבית מועד שער ב' פרק ו'. אבל שם לא הזכיר בפירוש הטעם דהוי לצורך אוכל נפש. אבל בחידושו בביצה לב ב' כ"כ. ובמ"א שם סיים: אבל בטיט אסור דנראה כמתקן לבנין. וזה מדברי הר"ן בביצה שם. ועיין בבירור הלכה בביצה שם ציון ל'.

בתרא. וכמ"ש רבנו בהרבה מקומות שהלכה כלישנא בתרא. והרמב"ם לא הזכיר שהאיסור הוא רק בחדשים. וכתב המ"מ שם שזה משום שהרמב"ם מפרש דליתא נמרא ח"ה — כיון שהטעם הוא "מפני שצריך לחממן" — אסור ללבן גם ישנים. ומ"ש בהמשך לשון הגמ' הנ"ל, "הכא בקדירה חדשה עסקינן", מפרש הרמב"ם דליתא נמרא ח"ה — שהטעם הוא "מפני שצריך לחממן" — א"צ להקדירה חדשה, וכמש"ל שהטעם של חיסוס הוא גם בישנה, ומש"ש בגמ' "הכא בקדירה חדשה", הוא רק ללישנא קמא — שהטעם הוא מפני שצריך לבדקן. ולכן גם בפ"ט מהל' שבת ה"ד לא כתב הרמב"ם שהאיסור הוא רק בקדירה חדשה. ואמנם בפירוש המשניות כתב הרמב"ם שהאיסור הוא בחדשים "לפי שהם נשרפות ומתחזקות וכו'". וכ"ה בכלבו הל' יו"ט בשם הרמב"ם. וכתב המאמר מרדכי בסק"א והד"א שהרמב"ם בחיבורו חזר בו. וע"ע מש"ש במאמר.

והפרישה בסק"א מחלק בין רעפים לקדירה. שהטור כתב: אין מלבנין הרעפים כדי לצלות עליהם. וכתב ע"ז הפרישה: נלע"ד מדכתב רבינו סתם אין מלבנין הרעפים ולא חילק בין חדשים לישנים משמע דבכל גווני אסור וכן דקדק המ"מ מדברי הרמב"ם שסתם ג"כ כדברי רבינו והביאו ב"י ואע"ג דלעיל בסימן תק"כ גבי קדירה ס"ל לרבינו דוקא חדשות אסורי' מ"מ שאני רעפים דכלל שעה שמתלבנים הן מתחזקים וכמו שמשמע מדברי המ"מ, עכ"ל. אבל הראב"ד בהשגות שם והמ"מ בהל' יו"ט שם בשם הרשב"א חולקים על שיטת הרמב"ם הנ"ל, וס"ל דכל האיסור הוא בחדשה. שהראב"ד בהל' שבת כתב — על הדין של אחד נתן את האור וכו' — : בגמ' מוקי לה בקדירה חדשה ומשום לבון רעפים נגעו בה. ודברי הרשב"א הם בעבודת הקדש בית מועד שער ב' פ"ו, ח"ל: אין מלבנין את הרעפים החדשים כיו"ט לצלות עליהם א"כ נתחסמו בתנור קודם יו"ט לפי שעכשיו מתחממן והרי זה עושה כלי. הרי שהרשב"א מפרש כפירוש הנ"ל שגם ללישנא בתרא האיסור הוא רק בחדשים. וכ"כ המאירי בחידושו ובבית הבחירה ובפירוש רבנו ישעיה הראשון ז"ל בתוס' הרי"ד בביצה שם.

אפשר לאפותה זולתה וכו' אסור, עכ"ל. ותמה ע"ז הב"י, וז"ל: יש לתמוה דנהי שכתב הרא"ש דגריפה שלנו לא היו מתירים האמוראים בשביל פת היינו אי הוה אפשר לאפות בלא גריפה אבל כיון שסתם תנורים דידן א"א בלא גריפה כשכתב הרא"ש הלכך מותר משמע דבכל תנורים דידן מותר דאין גם אחד בהם שלא יהא צריך גריפה וא"כ כך הו"ל לרבינו לכתוב אבל תנורים שלנו כיון שא"א לאפות להם בלא גריפה מותר וכ"כ רבינו ירוחם ולא הו"ל לרבינו לכתוב אם אפשר לאפות זולתה אסור דמשמע דבתנורים דידן משכחת שאפשר בלא גריפה וליתא כדפרישית. וכתב ע"ז הט"ז בסק"ו: וע"כ כתב כאן בשו"ע באמת כן. וע"ע מש"ש ובמ"א סק"ח ובמשנה ברורה סק"ח.

ומ"ש רבנו "כנ"ל", ביאר הד"א שכוונת רבנו למ"ש בסק"ב שאם אי אפשר מותר. ויותר נראה שכוונת רבנו גם לדברי הרא"ש המובאים בסק"ח, וכמש"ל שמקור דין זה הוא מהרא"ש הנ"ל. 1 מ"ש בריש הסעיף בבאה"ג סק"א שייך למ"ש המחבר כאן "מפני שמחממן" וכמ"ש רבנו בס"ק זה, וכפי שנבאר: תנן בביצה לג א: ואין מלבנין את הרעפים לצלות בהן. ובגמ' שם עמוד ב', לד א: מאי קא עביד אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן הכא ברעפים חדשים עסקינן מפני שצריך לבדקן ואמרי לה מפני שצריך לחממן וכו' תניא אחד מביא את האור ואחד מביא את העצים ואחד שופת את הקדירה ואחד מביא את המים ואחד נותן בתוכו תבלין ואחד מגיס כולן חייבין והתניא אחרון חייב וכולן פטורין לא קשיא הא דאיתיה אור מעיקרא הא דאיתיה אור לבסוף בשלמא כולהו קא עבדי מעשה אלא שופת את הקדירה מאי קא עביד אמר רבי שמעון בן לקיש הכא בקדירה חדשה עסקינן ומשום לבון רעפים נגעו בה, עכ"ל הגמ'. ורש"י שם לד א בד"ה ואמרי לה שצריך לחממן כתב: להקשותם בהסק ראשון הם מתחזקין ומתקשים הלכך אע"ג דלצורך יו"ט נמי הוא דהא צולין עליהם מיהו כיון דבהיסק זה נעשה כלי אסור. ומוכח מפירש"י שגם ללישנא בתרא איירי ברעפים חדשים, וכמ"ש רש"י: להקשותם בהסק ראשון וכו'. ודברי המחבר הם כלשון הרמב"ם בהל' יו"ט פ"ג ה"א. וכתב המ"מ שם שהרמב"ם פסק כלישנא

תקט כמה דינים פרטיים להלכות י"ט. ובו ז' סעיפים

באר הגולה

א מירמל דשמואל
צ"ה (כ"א) [כ"ח] ופי
רש"י נלף שנקט
וכ"פ הרמב"ם נפ"ד.

א א שפוד שנרצף אע"פ שהוא יכול לפשטו בידו אין מתקנין אותו: הגה (א) ודוקא שיכול
ללכות בו בלא תקן (ב) אבל אם אינו יכול ללכות בו כך (ג) ונשבר ביו"ט מותר לתקנו (טור) (ד) ואין מורין כן לרבים
(רבי' ירוחם ח"ג) שלא ינאלו לתקן גם כן נשבר מעי"ט והוא הדין לכל המכשירין שאי אפשר לעשותן מערב

הוצאת חתומים

ביאורי הגר"א

כו'. ערש"י שם ד"ה הלכה כר"י כו' אבל הש"ע
נרש ס"י תל"ה לא כ' ואין מורין כן להרמב"ם
מורין כר"י ועמ"ש נס"צ ולכן לא כתב הרמב"ם
דאין מורין אלא פ' לגמרי כר"י וע"ש נפ"א הלכה
ח' וכן צרי"ף מציא מ"ש שם כ"ח א' א"ל רבא

תקט (א) ודוקא כו'. ערש"י שם ד"ה שפוד
שנלף וד"ה אסור לתקנו כו': (ב) אבל כו'.
שם שפוד שנרצף ס': (ג) ונשבר ביו"ט. שם
ול"ק כאן כו'. וק"ל כר' יהודה כמ"ש דרשין משמך
כו' ועי' רש"י ל"ד א' ד"ה ואין מתקנין כו': (ד) ואין

ברכת אליהו

לעשותן בעיו"ט. וערש"י שם לד א ד"ה ואין מתקנין כו'.
נדאיתא שם: ... ואין מתקנין את השפוד. וכתב רש"י שם:
ודלא כרבי יהודה אי נמי בנרצם מעיו"ט ודברי הכל. הרי דאף
לר"י מותר רק בנרצם ביו"ט.

(ד) בסק"ג הבאנו דברי ר' יהודה כביצה כח ב, שמתיר
מכשירי אוכל נפש שאי אפשר לעשותן מעיו"ט. והבאנו שם
דברי הגמ' שם עמוד א': א"ל רבא לר"ח דרשין משמך הלכה
כר"י. והמשך לשון הגמ' שם ובעמוד ב': אמר רב נחמיה
בריה דרב יוסף הוה קאימנא קמיה דרבא והוה קא מעבר
לסכינא אפומא דדקולא (משפסף סכין על פי הסל — רש"י)
ואמר ליה לחדדה קא עבד מר או להעביר שמנוניתה ואמר לי
להעביר שמנוניתה וחזיתי לדעתיה לחדדה קא עבד וקסבר
הלכה ואין מורין כן. וכעין זה אמר אב"י שם בגמ'. וערש"י
שם ד"ה הלכה כר"י כו'. [שכתב: הלכה כרבי יהודה ומותר
כל איש לעשות אבל אין מורים לרבים כן שלא יזלזלו אף
בשאפשר לעשותו מבעוד יום דכל הני דשרינן כגון
שנתקלקלו ביו"ט או שהיה אתמול טרוד כדאמרין לקמן דלא
התיר ר' יהודה אלא במכשירין שאי אפשר לעשותן מעיו"ט.
נהרי דס"ל לרש"י דבכל המכשירין דקיי"ל כר"י אין מורים כן
שלא יזלזלו אף באפשר לעשותן מבעו"י — ד"א]. אבל
השו"ע בריש סימן תצ"ה לא כתב: ואין מורין כן. וז"ל שם
בס"א: כל מלאכה האסורה בשבת אסורה ביו"ט חוץ
ממלאכת אוכל נפש וכו'. וכן מכשירי אוכל נפש שלא היה
אפשר לעשותם אתמול. הרי דפסק דמורין כר"י. ודברי
המחבר שם הם עפ"י דברי הרמב"ם שיובאו להלן.
דלהרמב"ם מורין כר"י. ועמ"ש בסימן זה בס"ב סק"ז שדעת
הרמב"ם דמורין כר"י, ומ"ש בגמ' „הלכה ואין מורין כן“.
היינו דוקא גבי סכין לחדדה אין מורין. אבל בכל מכשירי נפש
מורין כר"י. ולכן לא כתב הרמב"ם דאין מורין כר"י, אלא פסק
לגמרי כר"י. וע"ש ברמב"ם הל' יו"ט פ"א ה"ח, שכתב: וכן
מכשירי אוכל נפש שיש בהן חסרון אם נעשו מבערב עושין

תקט (א) [מקור דין זה הוא כביצה כח ב, וכפי שציין
בבאה"ג סק"א. דאיתא שם: אמר רב יהודה אמר שמואל
שפוד שנרצף אסור לתקנו ביו"ט פשיטא לא צריכא אע"ג
דמפשיט בדיה (שמתפשט בידים ואינו צריך להכות עליו
בפטיש — — רש"י)]. וערש"י שם ד"ה שפוד שנרצף וד"ה
אסור לתקנו כו'. [שבד"ה שפוד שנרצף כתב: נמעך שדרסו
עליו ונעקם אבל לא נשבר. ובד"ה אסור לתקנו כתב: שהרי
יכול להשתמש בו כמו שהוא וטרחא דלא צריך הוא. הרי
שרש"י מפרש שאם יכול להשתמש כמו שהוא, אסור משום
דהוי טרחא דלא צריך. ורק בנשבר ביו"ט — שאינו יכול
להשתמש בו כמות שהוא — מותר לתקנו.

(ב) שם שפוד שנרצם כו'. [דאיתא כביצה כח ב: דרש רב
חסדא ואיתימא רב יוסף אחד סכין שנפגמה ואחד שפוד
שנרצם ואחד גריפת תנור וכירים ביו"ט כאנו למחלוקת רבי
יהודה ורבנן (נכנסנו בדבר זה למחלוקתן שממחלוקתן אנו
יכולים ללמוד שאף אלו ממכשירי אוכל הן — רש"י) דתניא
אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד ר' יהודה מתיר אף
מכשירי אוכל נפש. וא"כ אנו דקיי"ל כר"י [ראה להלן
בסק"ג]. מותר לתקן ביו"ט. והא דאמרין שם ששפוד שנרצף
אסור לתקנו, מייירי שנעקם ולא שנשבר, וכנ"ל בסק"א].

(ג) בסק"ב הבאנו מחלוקת ר"י ורבנן כביצה כח ב. והמשך
לשון הגמ' שם: מ"ט דת"ק אמר קרא הוא לבדו יעשה לכם
(שמות יב, טז) הוא ולא מכשירין ור' יהודה אמר קרא לכם
(שם) לכל צרכיכם ות"ק הא כתיב לכם אמר לך ההוא לכם
ולא לנכרים ואידך גמי הא כתיב הוא אמר לך כתיב הוא וכתיב
לכם ולא קשיא כאן במכשירין שאפשר לעשותן מעיו"ט כאן
במכשירין שאי אפשר לעשותן מעיו"ט. וקיי"ל כר' יהודה,
כמ"ש עמוד א': אמר רבא לרב חסדא דרשין משמך הלכה
כרבי יהודה, א"ל יהא דעוא דכל כי הני מילי מעלייתא
תדרשון משמאי. וכיון דפסקין כרבי יהודה, אם נשבר ביו"ט
מותר לתקנו ביו"ט, דהוי מכשירי אוכל נפש שאי אפשר

בחדשה. והוסיף הד"א: וע"כ דגם כוונת הרמב"ם בחדשה דוקא
ומה דסתם היינו משום דכיון דמביא הטעם משום חסום ממילא
ידוע דחסום לא הוי רק בחדשה וכמ"ש בפ"י המשניות כנ"ל, עכ"ל.
ולפי"ז דעת רבנו שהאיסור הוא רק ברעפים חדשים, וכ"כ בספר
פסקי הגר"א בדעת רבנו. וגם בא"ר סק"ב כ"כ בדעת הרמב"ם
והרי"ף. וסיים: והא דלא כתבו בפירוש היינו דסמכו על מ"ש תנור
וכיריים חדשים כו' ובטור סמך נמי אקדירות דלעיל וכתבו הכא
משנה כצורתה כדרכם וזה ברור, עכ"ל. והביא שם שכ"ה דעת

ורבנו סיים: ועמ"ש בסי' תצ"ח ס"ח. וכוונתו ששם נפסק: עוף
שנדרס ברגלים ויש לחוש שנתרסקן איבריו ולכן צריך שהיה מעת
לעת ובדיקה אחר שחיטה מותר לשוחטו ביו"ט וכו'. וכת' שם
בסק"ג דרשב"ל בגמ' שם ס"ל שהטעם ברעפים הוא משום חסום
ובקדירה חדשה דוקא חייב. וראיה לכך דאי משום בדיקה, הלא הוי
רק גזירה דרבנן ואמאי איתא דהשופת חייב. וכת' שם שמוכח
שרשב"ל סובר שהטעם הוא משום חסום, ואפ"ה ס"ל שרק בקדירה
חדשה אסור. ומוכח מכאן שגם לטעם חסום באיסור הוא רק

באר הגולה י"ט: ב ב (ה) שפוד שרוצים לצלות בו והיה ארוך יותר מדאי אסור לחתכו (ו) ולא לשרפוג
 ב מר' פ"ד דנלה (ו) אין משחזין את הסכין במשחות שלה אבל מחדדה על גבי העץ או חרס או אבן ד ואין
 נשס אזי העזרי.
 ג משנה שם כ"ח מורין דבר זה לרבים כדי שלא יבאו לחדדם במשחות ה כמה דברים אמורים כשיכולה
 ולשון הרמב"ם נפ"ד. לחתוך בדוחק או שנפגמה אבל אם אינה יכולה לחתוך כלל אין משחזין אותה אפילו על
 ד שם נגמ' מעוצד.
 דרנא ורנה. ה שם מימאל דרנ יוסף.

ביאורי הגר"א

נפש ענמו מלאכה הנעשה לזמן מרובה אסור כמ"ל
 סי' תל"ה ס"ז וכ"ש נמכשירין וכל שעושה כלי הוא
 לימים הרבה וז"ש נגמרא מעביר סכינא אסומא
 דדיקולא ואשפתא דרתיא לחדדה כר"י שהוא כמו
 משחזת של עץ ואמר ואין מורין ק כדי שלא יעשה
 נמשחזת של אבן אלא ככל מכשירי א"י ס"ל דמורין
 קן ושם א' סכין שנפגמה כו' פי' נמשחזת של עץ
 ושם סכין שעמדה כו'. ג"כ נשל עץ ומר"י וה"מ הוא
 כו' דנל"ה אסור לגמרי שמה ישמנה נמשחזת וכ"כ
 הרי"ף שסכין שעמדה דוקא אדיקולא ואריס"א. וכ"ז
 שנפגם כיו"ט וע' נר"ן שם וכן מ' בירושלמי פ"ה
 הלכה ז' אין משחזין את הסכין אלא משיא ע"ג
 חצרתה אר"ם דר"י הוא אמר ר"י נשס שחאל ד"ה
 היא כדי להעביר שמוניתה שעליה והוא כאיכא דמחני
 לה למחני' וכלישנא נתרל ומוקי מחני' כרנן ועמ"ל
 ס"ק ה'. מלן חנא כו' אר"ם וכשיעסם בירושלמי:

לר"ם דרשין כו' דלא ככ"י ועמ"ש נפ"ד: (ה) שפוד
 שרוצים כו'. שם ל' א' ואין מתקנין כו' וכפי'
 הרו"ה משום תקוני מנא ופי' דנלף שנעקס לגמרי
 דשויה מנא הוא אלא נרנא שנעקס מעט ולכן שרי.
 ומ"ל פי' נאפשר לעשותו מאתמול והוא כפרש"י שם
 אלא מדסתם מ' כמ"ש: (ו) ולא לשרפוג.
 כמ"ש ל"ז מ"ש נסכין כו'. וערש"י שם ד"ה נפי
 כו' אם נריך כו' דלא כו': (ז) אין משחזין
 כו' ואין מורין כו' בד"א כו' שמה כו'. פסק
 כלישנא נתרל שם אר"י א"ש הא לאמרת נשל עץ
 נותר כו' כשיטתו לפסוק נכ"מ כלישנא נתרל ושם
 מלן חנא דהשחזה ענמה אסורה כו' ר"ל דלחדד' אף
 נשל עץ אסור דלא כר"י אלא נמשחזת של אבן
 מודה ר"י שהוא עושה כלי דעשיית כלי מודה ר"י
 דאסור כמ"ש שם ל"ז א' אף פוחתן כו' רי"א כו'.
 ונגמ' שם מ"ש נסכין דלא כ' והטעם דאף נאכל

ברכת אליהו

השני מ"ש "אין מתקנין את השפוד", מיירי בנרצם מעי"ט
 ודברי הכל. אבל מדסתם המחבר מ' דמיירי אף בנרצם מי"ט,
 וכמ"ש בשם הרז"ה [שאסור אף לר"י משום דמשוי מנא.
 ועיין בשער הציון סקי"א].

(ו) כמ"ש בביצה לב א. דתנן שם: ואין חותכין את הפתילה
 ר' יהודה אומר חותכה באור. ובגמ' שם: מ"ש בסכין דלא
 דקמתקן מנא באור נמי קא מתקן מנא תני ר' חייא חותכה
 באור בפי שתי נרות. וערש"י שם ד"ה בפי שתי נרות שכתב:
 נותן שני ראשיה בתוך שתי נרות אם צריך להדליקן כאחת
 ומדליק באמצע דלא מוכח דלתקוני מנא מכיון אלא להדליקה
 בעלמא. [הרי דדוקא בב' נרות שנראה שמדליקן ולא מוכח
 דלתקוני מנא הוא דשרי משא"כ כאן בשפוד דליכא האי
 טעמא דהיתרא אסור — ד"א].

(ז) תנן בביצה כח א: אין משחזין את הסכין כיו"ט אבל

הכא שנרצף השפוד כיו"ט אפ"ה אסור לתקנו דדרש מדכתיב הוא
 לבדו יעשה לכם הוא ולא מכשירין ומשמע כל מכשירין אפילו לא
 ה"י אפשר לעשותם מבעו"י ואפילו אי אפשר לצלות בו בעודו עקום
 אפ"ה אסור מן התורה ממיעוט דהוא ולפי זה מ"ש הרב בהג"ה
 ודוקא כו' דמשמע דזה פירוש לדברי המחבר וזה אינו דבהדיא כתב
 בספרו הגדול בב"י דהרמב"ם פסק כת"ק דר"י דאסור בכל ענין וזה
 שכתב הרב ודוקא וכו' הוא דעת ר"י דחולק את"ק וכו' עכ"ל. וגם
 בבה"ל ד"ה אותו כתב כע"ז, וז"ל: וא"כ יפלא לכאורה למה לא
 כתב הרב בלשון וי"א ואפשר משום שהמחבר סתם דבריו בשו"ע
 ולא ביאר בהדיא דעתו דבכל גווני אסור ודעת הרב היה בעצם הדין
 להקל כדעת הרא"ש וסייעתו לכן עשה דבריו בדרך פירוש. וע"ע
 מש"ש ובבירור הלכה בביצה כח א ציון כ'. ועל פליאתו של הביאור
 הלכה, למה לא כתב הרב בלשון וי"א י"ל כמ"ש הביאור הלכה
 בסימן תקי"ח ד"ה מתוך וכו': וכן מצינו כמה פעמים שהרמ"א
 מכניס דבריו בדברי המחבר ואינו מביא בשם י"א, עכ"ל.

אותן כיו"ט. הרי שסתם דבריו כר"י. וכן ברי"ף מביא מש"ש
 כח א: א"ל רבא לר"ח דרשין משמך הלכה כר"י. ולא כתב
 שאין מורין כן, ומ' דפסק כר"י, מדלא כתב, "ואין מורין כן".
 דלא ככ"י. ועמ"ש בס"ב ומש"ש בסק"ז.

(ה) ביצה ל [צ"ל: לד] א: ...ואין מתקנין את השפוד ואין
 מחדדין אותו. וכפי' הרז"ה שם כח א ד, אין מתקנין את
 השפוד" מיירי בשפוד של עץ. והחלקתו בסכין ותקונו וחדודו
 אסורים, משום תקוני מנא. ואסור אפי' לר"י. [ודלא כרש"י
 שם, הנ"ל בסק"ג]. ופי' הרו"ה דמש"ש, שפוד שנרצף אסור
 לתקנו כיו"ט, היינו שנעקם לגמרי דשויה מנא הוא. ולכן
 מקשה הגמ' ע"ז: פשיטא וכו'. אבל, "נרצם" היינו שנעקם
 מעט. וע"ז אמרו בגמ' דבאנו למחלוקת ר"י ורבנן. ולכן
 להלכה שרי, כיון דפסקינן כר"י. ומ"א בסק"ד פי' דמיירי
 באפשר לעשותו מאתמול. והוא כפירש"י שם שפי' בפירוש

הרשב"א, הרמב"ן, הר"ן. רבינו ירוחם ושכן משמע מפירש"י שם.
 ובשער הציון סק"ג הוסיף שגם בפי' הר"ח משמע כן. ולא מצאתי כן
 בר"ח.

1 הד"א פי' — דברי רבנו, דלא ככ"י. — נראה שצ"ל ודלא
 כהה"מ שהביא הב"י בשמו דס"ל דהרי"ף אינו כוסף כלל כר"י והא
 ליתא כמו שמדחה הב"י דהלא הרי"ף מביא הא דא"ל רבא לרב
 חסדא דרשין משמך הלכה כו'. והא דהר"א הגיה כן, מפני שהוא
 מפרש שמ"ש רבנו, דלא ככ"י. היינו לענין שיטת הרי"ף. אבל א"צ
 להגיה בדברי רבנו כן, משום שאפשר לפרש שמ"ש רבנו, דלא
 ככ"י, זה לא בענין שיטת הרי"ף, אלא בענין שיטת הרמב"ם.
 שבפנים כת' שהרמב"ם פסק כר"י, אבל הב"י מפרש דעת הרמב"ם
 דלא כר"י אלא כרבנן. וכ"כ בעולת שבת סק"א, ח"ל: לשון המחבר
 בכאן הוא לשון הרמב"ם פ"ד מהיו"ט ופירוש דבריו דהוא פסק
 כת"ק דר"י דאפילו מכשירי אוכל נפש שא"א לעשותם מבעו"י כגון

העץ ושמא יבא להשחיות במשחזות: ג ז (ח) עופות שממלאים אותם בשר ובצים מותר באר הגולה לתפרם ביו"ט (ט) והוא שיתקן מעי"ט החוט וישימנו במחט ויזהר שלא יחתוך החוט ביו"ט: ו כן פי' הרמ"ס ס.ס. ז ר"י נח"צ נשם הרמ"ד וכו' הכל נז.

ביאורי הגר"א

(ח) עופות כו'. דמכשירין שא"ל לעשות מאתמול הוא: (ט) והוא כו'. רי"ו נשם היחזלמי וענ"י

ברכת אליהו

הוא, דאף באוכל נפש עצמו, מלאכה הנעשה לזמן מרובה אסור, כמש"ל בסימן תצ"ה ס"ב דקצירה וטחינה ובצירה וסחיטה וצידה אע"פ שהם מלאכת אוכל נפש אסורים חכמים. ועמש"ש בס"ק ה', ו'. וכ"ש במכשירין של אוכל נפש שאסור בעושה לימים הרבה. וכל שעושה כלי הוא לימים הרבה. וז"ש בגמ' כח ב דרבא הוה קא מעבר לסכינא אפומא דדקולא ורבה — אשפתא דרחיא לחדדה כר"י. הרי אף דס"ל כר"י, אפ"ה לא חידדו רק אפומא דדקולא ואשפתא דרחיא. וזה משום שהוא כמו משחזות של עץ, ולא חידדו במשחזות של אבן, משום דזה אסור אף לר"י. ואמר שם בגמ' שרבא ורבה לחדדה קא עבידי וקסברי שהלכה כר"י ואין מורין כן. ואף שבכל מכשירי אוכל נפש מורין כר"י, כאן „אין מורין כן“, כיון שבמשחזות של אבן אסור גם אפי' לר"י, לכן אף בשל עץ לכתחלה אין מורין כן, כדי שלא יעשה במשחזות של אבן. אבל בכל מכשירי אוכל נפש — שאין גזרה זו — ס"ל דמורין כן. ומש"ש „אחד סכין שנפגמה ואחד שפוד שנרצם וכו' באנו למחלוקת ר"י ורבנן“ וכנ"ל בסק"ב, והיינו דלר"י שרי, פירושו במשחזות של עץ דוקא. וגם מש"ש „סכין שעמדה מותר לחדדה ביו"ט“, ג"כ מיירי בשל עץ דוקא וכו'. ושם איתא: וה"מ (הוא) דפסקא אגב דוחקא. משום דבלא"ה — שאינה יכולה לחתוך כלל — אסור לחדד לגמרי אף בשל עץ ואף לר"י, דגזרינן שמא ישחיתנה במשחזות של אבן. וכ"כ הר"י"ף שם, וז"ל: ואמר רבא סכין שעמדה מותר לחדדה ביו"ט וה"מ דפסקא אגב דוחקא ודוקא אגב ריחיא או אגב דיקלא אבל במשחזות לא. הרי שהר"י"ף כתב דוקא אדיקולא ואריחיא משום שזה הוי כשל עץ. וכ"ז — הסוגיא בביצה שם — מיירי שנפגם ביו"ט. שרק בכה"ג שרי לר' יהודה בשל עץ ככל מכשירי אוכל נפש. משא"כ כשנפגם בעיו"ט. ועיין בר"ן שם [שכתב — על הדין של סכין שעמדה — : פרש"י ז"ל אע"פ שעמדה מחריפות שלה מאתמול משום דלא הוה ליה לאסוקי אדעתיה שיהא צריך לחדדה ונראה לי שהזקיקו לומר כן דאי בשעמדה ביו"ט מאי אתא לאשמעינן פשיטא דלר' יהודה שרי אבל אחרים פירשוהו שעמדה ביו"ט דוקא ואיפשר דקמ"ל דאע"פ שעמדה אין בה משום תקון כלי עכ"ל. ומש"ל דאליבא דר"י אסור במשחזות של אבן], כן מ' בירושלמי שם פ"ה ה"ב. דאיתא שם: אין משחזין את הסכין אבל משיאה ע"ג חברתה אמר רב חסדא דר"י היא [ד] אמר רב יהודה בשם שמואל דברי הכל היא כדי להעביר שמנונית שעליה. וכוונת שמואל באמרו „דברי הכל היא“, היינו כר' יהודה ומיירי לחדדה, או כרבנן ומיירי להעביר שמנוניתה, דלרבנן גם להעביר שמנונית אסור באבן ומותר ע"ג חברתה. ודברי רב יהודה בשם שמואל הוא כאיכא דמתני לה אמתניתין וכלישנא בתרא דהבבלי הנ"ל: ואיכא דמתני לה אסיפא אבל משיאה ע"ג חברתה אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא להעביר שמנוניתה אבל לחדדה אסור מכלל דבמשחזות אפילו להעביר

משיאה ע"ג חברתה. ובגמ' שם: אמר רב הונא לא שנו אלא במשחזות של אבן אבל במשחזות של עץ מותר אמר רב יהודה אמר שמואל הא דאמרת של אבן אסור לא אמרן אלא לחדדה אבל להעביר שמנוניתה מותר מכלל דבשל עץ אפילו לחדדה נמי מותר איכא דמתני לה אסיפא בשל עץ מותר אמר רב יהודה אמר שמואל הא דאמרת בשל עץ מותר לא אמרן אלא להעביר שמנוניתה אבל לחדדה אסור מכלל דבשל אבן אפילו להעביר שמנוניתה אסור איכא דמתני' לה אמתניתין אין משחזין את הסכין ביו"ט אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא לחדדה אבל להעביר שמנוניתה מותר מכלל דע"ג חברתה אפי' לחדדה נמי מותר ואיכא דמתני לה אסיפא אבל משיאה ע"ג חברתה אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא להעביר שמנוניתה אבל לחדדה אסור מכלל דבמשחזות אפי' להעביר שמנוניתה אסור מאן תנא דבמשחזות אסור אמר רב חסדא דלא כר"י דתניא אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד ר' יהודה מתיר אף מכשירי אוכל נפש א"ל רבא לרב חסדא דרשינן משמך הלכה כר"י וכו' עכ"ל הגמ'. ונמצא לדין דפסקינן כר"י כנ"ל בסק"ג, ללישנא קמא — שרי אפי' במשחזות ואפי' לחדד, דע"ז אמר רב חסדא „מאן תנא דבמשחזות אסור דלא כר"י“. וללישנא בתרא — שהמשנה אוסרת במשחזות אף להעביר ובמשיאה ע"ג חברתה לחדד — כשאמר ר"ת „דלא כר"י“, הוא רק על הא שאסרו במתני' במשחזות להעביר ובשל עץ לחדד. אבל לחדד במשחזות אסור אף לר"י. ומ"ש המחבר „אין משחזין את הסכין במשחזות שלה אבל מחדדה ע"ג העץ או חרס או אבן“, הוא מדברי הרמב"ם בהל' יו"ט פ"ד ה"ט. משום דפסק כלישנא בתרא שם: אמר רב יהודה אמר שמואל הא דאמרת בשל עץ מותר כו', וכשיטתו של הרמב"ם לפסוק בכ"מ כלישנא בתרא, ומ"ש בגמ' שם, מאן תנא דהשחזה עצמה אסורה כו', ר"ל לחדדה אף בשל עץ אסור דלא כר"י. והרמב"ם והשו"ע שפסקו כר"י, לכן התירו לחדדה בשל עץ. ומ"ש „או אבן“, ר"ל אבן שאינה משחזת, אבל במשחזות של אבן לכו"ע אסור. דבהא מודה ר"י משום שהוא עושה כלי, דעשיית כלי מודה ר"י דאסור. [והא דאוסר רבי יהודה במשחזות של אבן אף דס"ל דמכשירין שא"ל לעשותן מעיו"ט שרי היינו משום דלא דמי לכל מכשירי אוכל נפש דאין עושה רק לאוכל נפש דיו"ט משא"כ כאן דנעשה כלי לימים רבים — ד"א]. וכמש"ש לב א במשנה: אין פוחתין את הנר (ליטול אחד מן הביצים של יוצר ולתחוב אגרופו לתוכו לחקוק נר — רש"י) מפני שהוא עושה כלי ואין עושין פחמין ביו"ט (דאינהו נמי כלי נינהו לצורפי זהב ופתילה נמי כלי היא להדלקה שצריכה עשייה ותקון — רש"י) ואין חותכין את הפתילה ר' יהודה אומר חותכה באור. ובגמ' שם: מ"ש בסכין דלא דקמתקן מנא באור נמי קא מתקן מנא תני רב חייא חותכה באור ובפי שתי נרות. ומוכח שאם מתקן הכלי לימים רבים אסור אף לר"י. והטעם

באר הגולה

הגה (י) וכן נהגו לשרוף המוט הנשאר בעוף לאחר שמפרו בו: ד ח (יא) מותר לחתוך ב"ט אגד גדיים ועופות מקולסים וחוטאים תפורים (יב) וכן יכולים לשרוף פתילה או סמרטוט שקושרים בו העוף: ה י (יג) מותר ללבן ב"ט כלי ברזל שאפו בו פלאדיין של גבינה ואחר הליבון יאפה דבילה.

ט תשנ"ז ס' ש"פ. י מרד' נפ"צ דבילה נשם ר"י.

ביאורי הגר"א

נקרקע ואף נשנת מותר כמ"ש נס"י שי"ד ס"ט: (יב) וכן יכולים כו'. לשרוף מותר במקום שמותר לחתוך כו': (יג) מותר ללבן כו' אבל כו'. עמ"א ס"ק י"א דליבון שקש נשרף מנחון הוא כמו הגעלה כיון שהלך מעבר אל עבר ובהמירה נלע אף דבר שמשמשו ע"י האור סגי בהגעלה משא"כ באיסורא

ח"ש ויזהר כו' והיינו קודם הפירה דאפשר לעשות מעי"ט ועמ"א: (י) וכן נהגו. ודאי אין חילוק בין לשרוף או לחתוך כמ"ש נס"י אלא שנהגו דהנותר לחתוך א"ל מעי"ט. ד"מ. ועמ"א ס"ק ט': (יא) מותר לחתוך כו'. כמ"ש ל"א ל"ב חותמות שנכלים כו' וחומר ואף שנקרקע היה מותר אם לא משום סמירה

ברכת אליהו

הד"מ. וז"ל המ"א: ז"ל ד"מ ולפמ"ש בס"ב דאסור לשרוף השפוד הו"ה דאסור לשרוף החוט אבל נהגו להקל בזה ונראה אף להמרדכי שאוסר לשרוף היינו קודם שנתמלא אסור לשרוף החוט לצורך התפירה אבל לאחר שנתפר ורוצה להסיר משם המחט או החוט הנשאר פשיטא דשרי אף לחתוך דהא א"א לעשותו מעי"ט אלא שנהגו לעשות זה כשריפת החוט עכ"ל כללו של דבר כל שאסור לחתוך אסור ג"כ לשרוף דמתקן מנא כדאיתא בגמ' דף ל"ב וכל שמותר לשרוף מותר לחתוך אלא שנהגו לשורפו, עכ"ל המ"א.

(יא) כמ"ש בביצה לא ב: אמר שמואל חותמות שבקרקע מתיר אבל לא מפקיע ולא חותך שבכלים (כגון תיבה הנעולה ע"י קשר חבל — רש"י) מתיר מפקיע וחותר אחד שבת ואחד יו"ט. וכ"ה שם לב א בברייתא. ואף חותמות שבקרקע היה מותר אם לא משום סתירה בקרקע. ואף בשבת מותר כמ"ש בסימן שי"ד ס"ט. [ועמש"ש. ועיין כאן במאמר מרדכי אות ח' ובכף החיים אות ל"ב].

(יב) דלשרוף מותר במקום שמותר לחתוך כנ"ל. (יג) עמ"א ס"ק י"א, שכתב שאם בלע היתירא, סגי בליבון כל דהוא שקש נשרף עליו מבחוץ אבל בלוע מנבילה צריך ליבון עד שתשיר קליפתו וניכר שעושה להכשירה אסור כמו שאסור להגעיל כלי ביו"ט. והטעם — שבהיתרא בלע, סגי בליבון כל דהוא שקש נשרף עליו מבחוץ — הוא משום דליבון שקש נשרף מבחוץ הוא כמו הגעלה, כיון שהלך מעבר אל עבר, ובהיתרא בלע, אף דבר שחשמישו ע"י האור סגי בהגעלה. [והוסיף הד"א: והלא בליבון כל שהוא לא ניכר שעושה להכשירה וכשנותן עליה המאכל מיד נראה כמחמם לבשל להכי שרי אף דאסור להגעיל כלי ביו"ט דשם אינו עושה רק להגעיל ושופך אח"כ המים ואינו נעשה רק לתקן מנא משא"כ כאן דנותן מיד המאכל ונתחמם המאכל מהליבון והוי לצורך]. משא"כ באיסורא בלע שנשתמש באור לא די בהגעלה, וצריך ליבון עד שתשיר קליפתו. וכמ"ש בסוף ע"ז [עו א, דבהיתירא בלע סגי בהגעלה, ובאיסורא בלע בעינן

שמנוניתה אסור. ומוקי מתני' כרבנן. דאיתא שם: מאן תנא דבמשחזות אסור אמר רב חסדא דלא כר' יהודה וכו'. הרי דלרבנן במשחזות של אבן אסור אפי' להעביר השמנונית, ולחדד אסור אפי' במשיאה ע"ג חברתה. וזה כשיטתם בירושלמי דאיתא גם כרבנן כדי להעביר שמנונית. ואנן דקי"ל כר"י מותר בשל עץ אף לחדד, ובשל אבן מותר להעביר ע"ג חברתה. ועמ"א ס"ק ה' שמ"ש במחבר, "ע"ג העץ" הוא לאו דוקא, והו"ה שמותר ע"ג סכין אחר. וכשיטתם בירושלמי [דמתני' מיירי לחדד, ואפ"ה מותר להשיאה ע"ג חברתה לר' יהודה. ועיין בסקי"ד ובחדושי הגר"א אמרי נועם בביצה שם]. (ח) דמכשירין שא"א לעשות מאתמול הוא, לכן מותר לתפרם ביו"ט.

(ט) רבינו ירוחם נתיב ד' ח"ב בשם הירושלמי. וז"ל הרי"ו: מולייטא כלומר שממלאים מבשר וביצים ותופרין אותו כתוב בירושלמי שאסור לעשותו ביו"ט שמא יחתוך התפירה אלא כיצד יעשה יתקן מעי"ט החוט וישימונו במחט ויזהר שלא יחתוך החוט דכל מכשירין שאיפשר לעשותן מערב יו"ט אסור לעשותן ביו"ט כך כתב הראב"ד, עכ"ל. ועב"י נושם הביא דברי רי"ו הנ"ל, וסיים: והכלכו כתב ג"כ דברי הראב"ד. וז"ש המחבר: ויזהר שלא יחתוך החוט ביו"ט. והיינו קודם התפירה, משום דאפשר לעשות זאת מעי"ט. וגם מ"ש המחבר, "וישימונו במחט" היינו בעי"ט. ועמ"א ס"ק ח' [שגם הוא כ"כ. וז"ל: דאם ישימונו ביו"ט במחט גזרינן שמא יחתוך החוט (רי"ו וירושלמי) ומשמע שם דאם לא שמוהו במחט מעי"ט אסור ליתנו במחט ביו"ט, עכ"ל.

(י) ודאי אין חילוק בין לשרוף או לחתוך, כמ"ש בס"ב: שפוד שרוצים לצלות בו היה ארוך מדאי אסור לחתכו ולא לשורפו, והדין שאסור לשרוף השפוד הובא במרדכי כמ"ש במ"א ס"ק ד. ואילו היה אסור לחתוך החוט, היה אסור גם לשרוף. אלא ש, נהגו לשרוף החוט הנשאר בעוף לאחר שתפרו בו. והו"ה שמותר לחתוך. דהנותר לחתוך א"א מעי"ט. כ"כ בד"מ ס"ק ב. ועמ"א ס"ק ט' [שהביא תוכן דברי

דנהגו לשרוף אבל הו"ה דמותר לחתוך ג"כ כמ"ש לעיל אות ל' דכל שמותר לשרוף מותר לחתוך יעו"ש. וכ"כ בביאורי הגר"א וכ"כ קיצור שו"ע סי' צ"ח אות ט"ו האגד שעל רגלי העופות מותר לאחר שחיטה לחתכן או לשרפן, עכ"ל הכף החיים. אולם בלבוש ס"ג כתב: ... וגם אחר התפירה יזהר שלא יחתוך החוט הנשאר אלא יבהבנו באור עד שישרף. ומדכתב בלשון, "יזהר" נראה לכאורה שזה דלא כדברי רבנו בסק"י, ודלא ככף החיים הנ"ל — שמשוה דעת הלבוש עם דעת רבנו.

2 נראה שמ"ש רבינו, "כנ"ל" כוונתו לסק"י, ששם כת' שאין חילוק בין לשרוף או לחתוך. ובלבוש ס"ד כתב: וכן אוזין ותרנגולין הקשורין בפתיל או בסמרטוט לא יתיר הקשירה וגם לא יחתכה אלא ישרוף הפתילה או הסמרטוט עד שיתיר קשירתם אבל גדיים ועופות המקולסים ותפורים בחוטין מותר לחתוך אותם שזה צורך אוכל נפש ממש הוא. ובאליהו זוטא שם אות ה' כתב: לעיל סימן שי"ד ס"ח פסק נמי הכא בשבת. ובכף החיים אות ל"ה — אחרי שהביא דברי הלבוש — כתב: והיינו ע"פ מ"ש בסעיף הקודם

בו פשטידא של בשר כ והוא שכשיתלבן יתנו אותו על המאכל מיד (יד) אבל אם הוא כלוע מנבילה וכיוצא בה אסור ללבונו ל אפי' לאפות בו דבר היתר: הגה וה"ה דאסור להגעיל כלי ביי"ט (מרדכי סוף ע"ו וא"ו והגהות מיימוני פ"א) (טו) ומותר ללנן שפוד שללו בו גשר שאינו מלוח ורובה לחזור ולללות בו כיום טוב (מהרי"א מפרג): ו מ (טז) אין נוקבין נקב חדש בחבית ביי"ט: ז להטביל כלי חדש ביי"ט דינו כמו בשבת נ כדא' בסימן שכ"ג סעיף ז: הגה ודין הדמח ושפשוף כלים ביי"ט דינו כמו בשבת כדלחמא סימן שכ"ג (יז) ומותר לטלטל מוקצה לצורך אוכל נפש ושמחת יי"ט (מרדכי פ' ככל מערצין וז"ל נשם המוס' פ"ק דנינה):

באר הגולה
כ הגהות מיי" פ"א.
ל פי' כיון דאסור
בלע לריק ליזון גמור
שמשיר מקליפתה
וניכר בטוב דלהכשיר
הוא עושה.
מ הרא"ש בתשובה
דהוי אוכל נפש דיכול
לעשותה מעיו"ט.
נ זינחיו לעיל.

ביאורי הגר"א

בלע וכמ"ס נסוף ע"ו: (יד) אבל אם כו'.
כמ"ס אין מלנבין את הרעפים כו' דהוא מתקן מנא
וק טעמא דהגעלה אכל ברישא מותר כנ"ל והוא ס'
כמ"ס ואין מפיגין אותו בלונן כדי לחסמן ואם נשניל
כו' וכמנ הר"ן שם ול"ד לליזון רעפים משום דנשעת

תשמישו כו' וכנר כמ' דכל שעושה כלי אפילו נא"ח
לעשות מעיו"ט מודה ר' יהוד' דאסור וע' מוס'
דפסחים ה' א' ד"ה ואומר. א"נ כו': (טז) ומותר.
עמ"ס: (טז) אין נוקבין כו'. שבת קמ"ו א'
ת"ס אין כו' וענה"ג: (יז) ומותר לטלטל.

ברכת אליהו

לומד שחמץ משש שעות ולמעלה אסור מהא דכתיב אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם (שמות יב, טו) וכתיב כל מלאכה לא (תעשו) [יעשה בהם] (שם שם, טז) ומצינו להבערה שהיא אב מלאכה. וכתבו התוס' שם בתי' השני דאע"ג דכשישרף ויעשה גחלים יהי' מותר, אך, כיון דמתחלת הבערה אינו יכול להנות ממנו אע"ג שיהא לו הנאה ממנו אחר כך אסור כמו נדרים ונדבות שאין קריבין ביו"ט למ"ד (ביצה יט"כ) אע"פ שיש בהן מאכל הדיוט לבסוף. וסיים הד"א: וא"כ ה"נ בליבון גדול אף שיהנה לאחר שינוח הכלי מהליבון הגדול מ"מ כיון דבשעת הליבון האש חזק שאין יכול ליהנות ממנו אסור ללבן ביו"ט וכסברת הר"ן הנ"ל].

(טז) עמ"ס סק"ב שהביא כמה טעמים למה מותר ללבן וז"ל: שאינו נראה שום תיקון כמו בהכשר טרפא (ור"ל כלי ברזל שאופין בו והוא הנקרא טרפא בלעז — (רא"פ) ול"נ דשרי מטעם אחר מטעם שא"א לעשותו מעיו"ט (ד"מ) ול"נ דלטעם רא"פ אפילו היה אפשר ללבנו מעיו"ט שרי ללבנו ביו"ט כיון שמדינא א"צ ליבון כמ"ס ביור"ד סימן ע"ו ס"ד אלא שנהגו ללבנו לא חשיב תיקון כמו כלי שנטמא בולד הטומאה מעיו"ט שמטבילין אותו ביו"ט, עכ"ל המ"א].

(טז) שבת קמ"א: (ת"ש) [ת"ר] אין נוקבין נקב חדש בשבת. וענה"ג [סק"מ שכתב: דהוי מכשירי אוכל נפש דיכול לעשות מעיו"ט. וכתב המ"א בסק"ג: ואם א"א לעשותו מעיו"ט שרי כמ"ס ס"א בהג"ה. ובשו"ע הגרש"ז ס"ד הוסיף: ואין מורין כן כדון מכשירין שא"א לעשותן מעיו"ט, עכ"ל. ור"ל לדעת הרמ"א בס"א; וכ"כ במשנה ברורה סק"ח: אכן אין מורין כן וכנ"ל בס"א בהג"ה].

(יז) תנן בביצה ב' א: השוחט חיה ועוף ביו"ט בית שמאי אומרים יחפור בדקר ויכסה וב"ה אומרים לא ישחוט אא"כ היה לו עפר מוכן מבעוד יום ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה שאפר כירה מוכן הוא. ובגמ' שם ח' א: אמר רב יהודה אמר רב לא שנו אלא שהוסק מעיו"ט (מאתמול דעתיה עלויה לכל מילי — רש"י) אבל הוסק ביו"ט אסור ואם ראוי לצלות בו ביצה מותר. ועתו"ס שם ד"ה אר"י ל"ש כו', וז"ל: וא"ת ואנו היאך אנו מסלקין אפר הכירה ביו"ט לאפות הפשטיד"ה אע"ג שאין ראוי לצלות בו ביצה ואומר הר"ד יצחק דמוקצה

ליבון „עד שתשיר קליפתו“. וע"ל סימן תנ"א ס"ד ומש"ש. ועיין להלן סק"ד].

(יד) כמ"ס בביצה לג א במשנה: ואין מלנבין את הרעפים לצלות בהן. ובגמ' שם לר א מוקי ברעפים חדשים. והא דאסור הוא מפני שצריך לבדקן. ואמרי לה מפני שצריך לחסמן. והיינו דהוא מתקן מנא. [הרי דאף בדבר שהוא לצורך יו"ט, כיון דבהיסק זה נעשה כלי אסור. והו"ה כאן כיון שניכר שעושה הליבון לתקן מנא ולהכשירו אף אם יתן עליו מיד המאכל אסור]. וכן טעמא דהגעלה שאסורה ביו"ט, משום דמתקן מנא. אבל ברישא מותר כנ"ל והוא כו'. [שברישא התיר המחבר „ללבן כלי ברזל שאפו בו פלאדין של גבינה ואחר הליבון יאפה בו פשטידא של בשר“. ואע"ג דהוי כמו הגעלה שאסורה ביו"ט והו"ל למיסר, אפ"ה מותר היות ונותן עליה המאכל מיד, וכמ"ס המחבר: והוא שכשיתלבן יתנו אותו על המאכל מיד. והטעם הוא כיון שנראה שהליבון הוא רק לצורך יו"ט כדי שיחמם לבשל תחתיה. משא"כ בסיפא „בליבון ממש נראה שעושה לתקן דליבון כזה אין ראוי לתת עליו מאכל“ — לשון הד"א]. וכמ"ס בגמ' — לגבי תנור וכירים חדשים — : ואין מפיגין אותן בצונן כדי לחסמן ואם בשביל לאפות הרי זה מותר. וכתב הר"ן שם ול"ד לליבון רעפים משום דבשעת תשמישו כו'. וז"ל הר"ן: ואם להפיגן בשביל לאפות שהוסקו הרבה וחושש שלא תשרף הפת בתנור מותר ולא דמי לליבון רעפים דאסורין לעיל דהתם תקונו של כלי קודם לתשמיש שמשמש בו אבל כאן בשעת תשמישו הוא שמתקן לתשמישו, עכ"ל. הרי אף דבליבון רעפים לא מהני אם דעתו לצלות מ"מ במפיג בצונן שרי בכה"ג משום דמשעת הפגה הוא מתקן לתשמיש לאפות עליה משא"כ בליבון רעפים דתקון כלי הוא קודם לתשמיש וכמ"ס בר"ן שם וה"נ כאן הליבון כל שהוא הוא מתקן לאפות עליו מיד משא"כ ליבון גמור תיקון הכלי הוא קודם לתשמיש דאין ראוי לצלות על ליבון כזה ואסור משום מתקן מנא ואף דצריך להכליל ליו"ט וגם נאסר ביו"ט דא"א לתקן מעיו"ט אפ"ה אסור אפי' לרי"י — ד"א]. וכבר כת' בסק"ז דכל שעושה כלי אפי' בא"א לעשות מעיו"ט מודה רבי יהודה דאסור. ועתו"ס דפסחים ה' א ד"ה ואומר כו' א"נ כו'. [דאיתא שם בגמ' שר"ע

תקי כמה דברים האסורים לעשות ב"ט ואיזה מהם מותרים על ידי שינוי. ובו י"א סעיפים

א א (א) מוללין מלילות ומפרכין קטניות כדרך ב"ש ב ומנפח מעט מעט ואוכל ואפילו בקנון ותמחוי אבל לא בטבלא ולא בנפה ולא בכברה: ב ג הבורר קטניות ב"ש בורר כדרכו בחיקו ובתמחוי (ב) אם רוצה לאוכלו צו ציוס (המגיד פ"ג) אבל לא בטבלא ולא בנפה ולא בכברה ד

מולל קאי אשנח אצל ביו"ט א"ל שינא ועסי"י שי"ט
 ס"ו: (ב) אם רוצה כו'. עמ"א דלא כרשב"א
 ונמד הרשב"א ממה שאסרו בנפה וכנדה משום
 דחיוב חטאת בו ודחה המ"מ דבריו הא דפסקולת מחוק
 האוכל אפי' לאלתר וידי חייב חטאת ואפי"ה מותר ולא

תקי (א) מורליין כו'. ומפ' מש"ס י"ג ז' מילד

סימן תקי"ח ס"ג בהג"ה ומש"ש בסקי"ב ולעיל בסימן תצ"ח סקל"ב ובהערה 9 שם].

(ב) עיין מ"א סק"ב, שכתב: קשה מאי קמ"ל דאפי' הכנה בעלמא אסור להכין מיו"ט לחבירו כ"ש ברירה לכן נ"ל דצ"ל אפי' רוצה לאוכלו בו ביום וה"פ פשיטא כשרוצה לאכלו לאלתר דשרי אלא אפי' רוצה לאוכלו לאחר זמן בו ביום דבשבת חייב חטאת עיין סי' שיי"ט אפ"ה שרי ביו"ט ולא כרשב"א דאוסר לבורר לכו ביום וכ"ה בהדיא במ"מ פ"ג, עכ"ל: ח"ל הרשב"א בעבודת הקדש בית מועד שעד א' פ"ה: הבורר אוכלין ביו"ט לא יכורר כנפה ובכברה לפי שזו ברירה גמורה ואסורה אפי' ביו"ט אבל בורר הוא כדרכו בחיקו בקנון ובתמחוי שאין כאן אפי' בשבת אלא משום שבות וביו"ט לא גזרו משום צורך אוכל נפש וכו' אימתי התירו לבורר כשבורר ואוכל או שבורר ומניח לאכול לאלתר אבל אם בורר והניח לכו ביום הרי זה כבורר לאוצר ובשבת חייב חטאת ולפי' אפי' ביו"ט אסור². ולמד הרשב"א כן ממה שאסרו רבנן כנפה ובכברה ביו"ט, משום דבשבת יש חיוב חטאת בו וכנ"ל. ודחה המ"מ דבריו הא דפסולת מתוך האוכל אפי' לאלתר וכיד חייב חטאת ואפ"ה מותר ולא אסרו נפה וכברה אלא משום דמחזי

אינו אסור לטלטל ביו"ט בשביל אוכל נפש ושמחת יו"ט וראיה מדלקמן פרק אין צדין, עכ"ל. ומ"ש התוס', וראיה וכו', פי' ממש"ש כח ב: דרש רב חסדא ואיתימא רב יוסף אחד סכין שנפגמה ואחד שפור שנרצם ואחד גריפת תנור וכירים ביו"ט באנו למחלוקת ר' יהודה ורבנן דתניא אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד ר' יהודה מתיר אף מכשירי אוכל נפש. וע"ש תוס' ד"ה גריפת כו', שפי': דמייירי בתנור חדש ועדיין יש בו אבנים ועפר שלא פינו וכשיסיר אותם אבנים ועפר הויין כמו גמר מלאכתן וחייב משום מכה בפטיש דכל גמר מלאכה חייב משום מכה בפטיש ומ"מ קשה דבלא טעמא דמשום מכה בפטיש תיפוק ליה דהוי אסור משום מוקצה דאפר ואבנים שבתוכו מוקצות הן ומכאן אומר ריצב"א דטילטול מוקצה התירו משום אוכל נפש ומכאן יש להביא ראיה למה דאמר בפ"ק (דף יב) [ונ"ב: צ"ל ח א ושם ד"ה א"ר יהודה]. ועיין שם ל [צ"ל: לא] ב ד"ה אמר כו'. [דחתן שם: בית שהוא מלא פירות ונפחת נוטל ממקום הפחת ר' מאיר אומר אף פוחת לכתחלה ונוטל. ובגמ' שם: אמר ר' זירא ביו"ט אמרו אבל לא בשבת. וכתבו תוס' שם: פי' דהתירו מוקצה משום אוכל נפש אבל לא בשבת מכאן יש ראיה לריצב"א שפירש לעיל (דף כח ב ד"ה גריפת) דטלטול מוקצה התירו ביו"ט משום אוכל נפש. ועמ"א סקט"ו ולהלן

והפמ"ג כאן בא"א סק"א כתב: הר"ב אע"פ שבש"ט ס"ו הביא יש מחמירין בשבת אפ"ה שתיק ליה כאן ואודויי אודי להמחבר ביו"ט. והפמ"ג לא הסביר מדוע שתיק כאן הרמ"א לענין יו"ט ולא הביא שיטת המחמירים. ובביורו הלכה בביצה יב ב ציון ה' כתבו: ונראה לומר כמש"כ הב"ח בסימן שי"ט דמה שכתב הרמ"א „וטוב להחמיר" דרצונו לומר דודאי הלכה כרוב הפוסקים המפורסמים להתיר בשבת ע"י שנוי אלא שטוב להחמיר שלא יבאו לזלזל באיסור שבת ע"ש, ובינו"ט דקיל לא חשש להחמיר וסמך על הפוסקים המתירים, עכ"ל. וע"ע מש"ש.

איתא בביצה יג ב: כיצד מולל אביי משמיה דרב יוסף אמר חדא אחדא ורב אויא משמיה דרב יוסף אמר חדא אתרתי רבא אמר כיון דמשני אפי' חדא אכולהו נמי. ופירש"י בד"ה כיצד מולל: ביו"ט דאמרן לעיל מוללין מלילות והא ודאי שינוי בעי מעובדא דחול. ולפירושו רק ביו"ט מותר בשינוי אבל בשבת אסור אף בשינוי. ודברי המחבר הם מדברי הרמב"ם הל' יו"ט פ"ג הט"ו. וז"ל: מוללין מלילות ומפרכין קטנית ביו"ט. ומדסתם הרמב"ם וכתב „מוללין מלילות“ משמע שמוותר למלול אפי' כדרכו וא"צ שינוי. וכ"כ שם המ"מ. והוסיף שם שהרמב"ם מפרש מש"כ בגמ' „כיצד מולל וכו'“, קאי אשבת וכמ"ש הרמב"ם בהל' שבת פכ"ה ה"ד. ולפירוש הרמב"ם יוצא שבשבת מותר רק בשינוי וביו"ט א"צ שינוי כלל. ובסימן ש"ס ט"ו כתב המחבר: אין מוללין מלילות אלא מולל בשינוי מעט בראשי אצבעותיו. ובהג"ה שם: ואע"פ שמפרק האוכל מתוך השבלים הואיל ואינו מפרק רק כלאחר יד כדי לאכול שרי ריש מחמירין. ודברי המחבר שם הם כפירוש הרמב"ם הנ"ל. ודברי הרמ"א — כפירש"י הנ"ל. ורבנו שם בסק"ב הסביר דהא בהא תליא, וכנ"ל — שלדעת המחבר שמתיר בשבת ע"י שינוי, ביו"ט מותר אף בלא שינוי. ולדעת ה"ש מחמירין שהביא הרמ"א — בשבת אסור אף בשינוי וביו"ט מותר רק בשינוי. וז"ש ה"ש רבנו ראיה — לפירוש שבי"ט א"צ שינוי ורבשבת מותר בשינוי —

באר הגולה
ה גרימא שנת
קל"ד.
ו משנה שם קל"ו
וכחמ"ס.
ז ממרל דלמורא
שם.
ח צע"י ונפסטה שם
קל"ד.

(ג) בד"א כשהאוכל מרובה על הפסולת אבל אם היתה הפסולת מרובה על האוכל בורר את האוכל ומניח את הפסולת ואם היה טורח בברירת הפסולת מן האוכל יותר מטורח ברירת האוכל מן הפסולת אעפ"י שהאוכל מרובה בורר את האוכל ומניח את הפסולת: הגה (ד) ולוים ובטנים שנשתנו ועדיין נקליפהם לא מקרי הקליפה פסולת כיון דלורחמיהו נהכי ועדיין מעורבין (טור): ג ה אין מסננים החרדל במסננת שלו ואין ממתקין אותו בגחלת של עץ אבל בשל מתכות מותר: ד ו אין תולין המשמרת ב"ט לסנן בה שמרים אבל אם היתה תלויה ועומדת מותר ליתן בה שמרים לסנן ו ומערים ותולה אותה ליתן בה רמונים ואחר כך נותן בה שמרים: הגה ושאר דיני סינון צ"ע כמו נשנת כלחמא סי' ש"ע (צ"י): ה ח אין עושין גבינה ב"ט (ה) (ואין מעמידין חלב צ"ע) (הג"מ פ"ג ור"ן (ספ"ד) [ספ"צ] דנילה וצ"י נשם הרוקח) (ו) וה"ה דאין עושין חמאה מן

ביאורי הגר"א

מהו להעמיד חלב צ"ע א"ס אמה אומר קן אף הוא חולץ ומעמיד מ"ט לחול וערש"י נשנת ז"ה א' ד"ה המחקן המעמיד חלב נקיפה וכן פי' הרי"ט סי' קכ"א: (ו) וה"ה כו'. כמו מעמד שהוא טורח

אסרו נפה וכנרה אלא משום דמיחוי כנורר לימים מרונים ע"ש: (ג) בד"א כו'. שהרמב"ם מפ' מי אכל מאן דשרי על ברירת הפסולת: (ד) ולוים. עמ"א: (ה) ואין מעמידין כו'. יחשלי' ספ"א

ברכת אליהו

שם: תניא אמר רבן גמליאל בד"א כשהאוכל מרובה על הפסולת אבל פסולת מרובה על האוכל ד"ה נוטל את האוכל ומניח את הפסולת פסולת מרובה על האוכל מי איכא מאן דשרי לא צריכא דנפיש בטרחא וזוטר בשיעורא. ורש"י פי' — על קושית הגמ' „מי איכא מאן דשרי” — : ואפי' לטלטלו הא בטילי ליה מיעוטא לגבי רובא והוה ליה ככוליה פסולת ולא חזי. והטור פסק כשיטת רש"י וכתב: „אבל אם כמות הפסולת מרובה אסור אפילו לטלטלו שהאוכל בטל ברוב. ודברי המחבר הם מדברי הרמב"ם בהל' יו"ט פ"ג ה"ט [ז]. שהרמב"ם מפרש „מי איכא מאן דשרי” על ברירת הפסולת [ולא על הטלטול. שהרמב"ם כתב שאם היתה הפסולת מרובה על האוכל בורר את האוכל ואם היה טורח בברירת הפסולת יותר מטורח ברירת האוכל אע"פ שהאוכל מרובה, בורר את האוכל ומניח את הפסולת. ומבואר דבריש דבריו מיירי בפסולת מרובה ממש [ולא דנפיש בטרחא]. ואפ"ה בורר את האוכל. וע"כ שהרמב"ם מפרש שקושית הגמ' „פסולת מרובה מי איכא מאן דשרי”, היינו דבזה א"צ לאשמועין כלל דבורר האוכל ולא הפסולת, דמי איכא מאן דשרי לברור הפסולת. וע"ז משני הגמ' הא קמ"ל דמ"ש דבפסולת מרובה ד"ה לא יברור הפסולת, היינו שמרובה בטרחא. ועד"א].

(ד) עמ"א.
(ה) ירושלמי ספ"א מהו להעמיד חלב ביו"ט אם (אתה)

הפסולת מרובה אסור לטלטלו וע"ז כתב דלחים שרי לטלטלם אבל השו"ע פסק כהרמב"ם דלעולם שרי לטלטלם אלא שיש חילוק בברירה וא"כ מ"ש לוים ובטנים משאר מינים דהא אפילו בשני מיני אוכלין שייך ברירה כמ"ש סי' ש"ט וכו' לכן נ"ל דגם בלוים יברור באיזה ענין שקל יותר לברור. וע"ע מש"ש בזה. וגם העולת שבת בסק"ב, ה"טז בסק"ג ומאמר מרדכי אות ג' הקשו כן על הרמ"א. ועפ"י כתב במשנה ברורה סק"י: ועיין באחרונים שהסכימו דמ"מ אף בכאן יברור איזה שקל יותר לו לברור, ובשער הציון סק"ז צ"י: עולת שבת ומ"א וט"ז ומאמר מרדכי וכן משמע מהגר"א, עכ"ל. ועיין בסימן ש"ט במ"ב סק"ד ושם בס"ד בבאור הלכה ד"ה מתוך אוכל וכו' ובאליה רבה שם סק"ז וכאן סק"ד.

כבורר לימים מרובים ע"ש. [וז"ל המ"מ בהל' יו"ט פ"ג ה"ט: וכתב הרשב"א ז"ל שמה שאמרו אבל לא בנפה הוא מפני שיש בה בשבת חיוב חטאת ולא רצו להתירה ביו"ט, ומתוך הטעם הזה יצא לו שכל מה שיש בו בשבת חיוב חטאת כגון בורר שלא לאכול לאתרו אלא להניח לבו ביום אפי' ביו"ט אסור וכן הדין בשני מיני אוכלין וכבר נכתאר פ"ח מהל' שבת במה יש חיוב חטאת בשבת, ואני אומר כבוד הרב במקומו מונח שאין כל מה שיש בו בשבת חיוב חטאת אסור ביו"ט שהרי ברירת פסולת מתוך האוכל אפילו ביד יש בזה חיוב חטאת בשבת כנזכר פ"ח מהל' שבת וביו"ט מותרת על הדרך שנתבאר ולא אסרו נפה וכברה אלא משום דמחוי כבורר לימים מרובים וכן פירש"י ז"ל וזהו שלא הזכירו כלל ביו"ט בורר לאתרו או לבו ביום אלא הרי דינו כאופה ומבשל שמותר לאכול בו ביום ולשון דברי ב"ה מורה כן שאמרו בורר כדרכו ולא חלקו וזהו שבהלכות ובדברי רבינו לא נזכר חלוק זה כלל כנ"ל ועיקר, עכ"ל. ובנוגע לעקרון שאסור לעשות ביו"ט דבר שדרכו להעשות לימים הרבה ראה בסימן תצ"ב ס"ק ג', ו' ובסימן תק"ט סק"ז ולהלן בס"ק, ה, ו' ובהערה מס' [1234567] ת"ח.

(ג) [בבאה"ג סק"ד כתב: ברייתא כרבן גמליאל ובגמרא שם. דתנן בביצה יד ב: הבורר קטניות ביו"ט ב"ש אומרים בורר אוכל ואוכל וב"ה אומרים בורר כדרכו בחיקו בקנוף ובתמחוי אבל לא בטבלא ולא בנפה ולא בכברה והלכה כב"ה. ובגמ'

חטאת אסרו חכמים ביו"ט. וקשה הרי מלאכת אוכל נפש שבשבת חייבים חטאת ומותר ביו"ט. [ועיין במ"מ בהל' יו"ט פ"ג ה"ט ובט"ז סק"ג שדנו בזה]. וצ"ל שכונתו היא שלענין ברירה היות ואפשר לברור באופן כזה שלא יהי' בזה חיוב חטאת בשבת, לכן אסרו חכמים לברור באופן כזה ביו"ט. ואף במחבץ — שאינו יכול לברור באופן שלא יהיה חייב חטאת בשבת — אסרו חכמים, מפני שכבר אסרו חכמים בורר — שבדרך כלל אפשר לעשות באופן שלא יהי' חייב חטאת בשבת. וזה מעין סברת הרשב"א שהובאה לעיל בסימן תצ"ה ס"ק ו' שמשכן הכתוב לחכמים" לאסור מלאכות מסוימות, עיישה"ט.

3 המ"א בסק"ד כתב: צ"ע דהטור כ"כ לשיטתו שכתב אם

באר הגולה

ט גרייטא צייל' ל"ד.
י שם והם מיני
ירקות שיש טורח
במיקוס.
כ ל' הרמז'ם צ"ה.
ל משנה שם כ"ט
וכפי' רש"י שם.

החלצ' צי"ט (ריצ"ש סי' קכ"א): ו ט אין גוזזין את הירק במספרים שדרכן לחתכן בהם מן
המחומר: ז י מתקנים את הקונדס והעכביות: הגה (ז) מותר למלוח הרבה מתיכות נזון צי"ט אס' רוצה
לחלן' אע"פ שאסור נשנת (ח) ויש מחמירין (מהרי"ל): ח כ (ט) אע"פ שהותרה הוצאה ביי"ט אפילו
שלא לצורך לא ישא משאות גדולות כדרך שהוא עושה בחול אלא צריך לשנות כיצד ל
המביא כדי יין ממקום למקום לא יביאם בסל ובקופה לתת לתוכה ארבעה או חמשה כדים
אלא יביאם על כתפו או לפניו א' או ב' דמוכח שלצורך י"ט הביאם: הגה (י) ודוקא כשמוליכין

ביאורי הגר"א

שם ד"ה ומשום כו'. וענא"ש שם משום דאין עיבוד
כו' וזה מסכים לס' ראשונה וגם י"ל דכאן לכ"ע
מותר מין שרצה לחלן' כנ"ל: (ט) אע"פ כו'
אלא כו'. כמ"ש שם א"ל כו' אמור רבנן כמה
כו' וכמ"ש: (י) ודוקא כו' אבל מזוית

ממ"ש נשנת שם. ועמס' שם ד"ה והרודה. וי"ל דאסור
כו' וה"ה כאן לפי שהוא לימים הרבה וכמ"ש בירושלמי
על המעמיד: (ז) מותר למלוח כו'. כמ"ש
י"א נ' מולח אדם כו' וכ"ש כאן שצריך לכל:
(ח) ויש מחמירין. דשם משום מחלמן התירו וענא"ש

ברכת אליהו

יסריח הבשר התירו ע"י הערמה. הרי שההיתר הוא משום
פסידא, אבל בצנן דליכא פסידא אסור. ועברא"ש שם, שכתב
שהטעם ש, רב אדא בר אהבה מערים ומלח גרמא גרמא הוא
„משום דאין עיבוד באוכלין מיקל במליחת בשר“. וזה מסכים
לס' הראשונה שבכל אוכלין מותר. והו"ה גם בצנן שהוא
אוכל מותר. וגם י"ל דכאן לכו"ע מותר אף לדעת הג"א.
דבגמ' שם מיירי שמולח כמה חתיכות ואינו צריך אלא אחת,
ובזה התירו רק במקום פסידא. משא"כ כאן שמולח את כולן
כיון שרוצה לאכלן כנ"ל, מותר אף שלא במקום פסידא.
(ט) כמ"ש בבבב' ל א: אמר ליה רב חנן בר רבא לרב אשי
אמור רבנן כמה דאפשר לשנויי משנינן ביומא טבא. וכמ"ש
:] כיצד המביא כדי יין ממקום למקום לא יביאם בסל וכו'.
וזה כמ"ש במשנה שם כט ב וכמ"ש בבבב' ג סק"ל וכמ"ש ל'
בסק"ן].

(י) [מקור הדין שהובא במחבר „המביא וכו'“, הוא במשנה
בביצה כט ב: המביא כדי יין ממקום למקום לא יביאם בסל
ובקופה אבל מביא הוא על כתפו או לפניו]. ועיין תוס' שם
ד"ה המביא, שכתבו: ותימה דאמרין בשבת פ' מפנין (קכו ב)
מפנין ד' קופות או ה' וכ"ש שיהא מותר ביו"ט וי"ל דהתם
מיירי [בשבת — ב"ח] שאינו יכול להוציא לחוץ ואין רואין
אותו וע"כ מותר והכא מיירי ביו"ט שיכול להוציא לחוץ
ורואין אותו וע"כ יהא אסור שהרואה אותו אומר לצורך חול
מביא אותם ולהכי אסור ומ"מ קשה דאמר אבל הוא מביא על
כתפו אלמא משמע דמרבא בהלואכא עדיף וקאמר התם

המ"א שזה דלא כירושלמי. ולפי מה שכתבנו בדעת המ"א ורבנן.
דברי המ"א מתאימים לדברי הירושלמי.
ורבנו צי"ן לעיין ברש"י בשבת צה א ד"ה המחבץ. והיינו דאיתא
שם שהמחבץ בשבת חייב משום בורר, ולעיל מינה ברש"י שם פירש
בפירוש הראשון שמחבץ היינו מעמיד חלב בקיבה. וכן פירש
הריב"ש בתשובה סימן קכ"א. ובגמ' שם איתא: החולב והמחבץ
והמגבן כגורגרת המכבד והמרבץ והרודה חלת דבש שגג בשבת
חייב חטאת הזיד ביו"ט לוקה ארבעים וכו'. אולם כבר כתב
הרשב"א שם והר"ן בביצה ריש פ"ג דהא דקתני „הזיד ביו"ט
לוקה“. לא קאי אמחבץ ואמגבן דהא אוכל נפש נינהו ואוכל נפש
מדאורייתא מישרא שרי. ולפי דברי המ"א ורבנן הטעם שאסור
מדרבנן הוא משום דהווי לימים הרבה, וכנ"ל. ולפי הרשב"א שהביא
רבנו בסק"ב אפ"ל שהיות ובשבת חייב בזה חטאת משום בורר, לכן
אסור חכמים ביו"ט. ולפי"ז צ"ל שהרשב"א מפרש — דהא שאמרו

אומר[אומר את] כן אף הוא חולב ומעמיד מיו"ט לחול ועיין
רש"י בשבת צה א ד"ה המחבץ המעמיד חלב בקיבה וכן פי'
הריב"ש סימן קכ"א.

(ו) כמו מעמיד שהוא בורר. וכמ"ש בשבת צה א דמחבץ
חייב משום בורר, ועתו"ס שם ד"ה והרודה, שכתבו: תימה
לר"י כיון דמותר לגבן ביו"ט מן התורה אפי' באפשר אפי' לא
יהא מותר מדרבנן אלא בדלא אפשר א"כ נפל ביתו ביו"ט יהא
מותר לבנותו ביו"ט דמתוך שהותר בנין לצורך דמגבן הוי
משום בונה כדאמר בסמוך הותר גמי שלא לצורך ובלבד
שיהא צורך היום לאכול בתוכו שלא יכנו שרב ושמש וי"ל
דאסור מדרבנן דהוי עובדא דחול כי היכי דאסורין טחינה
והרקדה ביו"ט. והו"ה כאן אסור משום עובדין דחול, לפי
שהוא לימים הרבה. וכמ"ש בירושלמי דביצה פ"א הי"ב הג"ל
בסק"ה על המעמיד. [וראה הערה 4].

(ז, ח) סברת המתירים היא כמ"ש בבבב' יא ב: אמר רב
יהודה אמר שמואל מולח אדם כמה חתיכות בשר בבת אחת
אע"פ שאינו צריך אלא לחתיכה אחת. וכ"ש כאן שצריך לכל
לאכלן.

וסברת היש מחמירין היא, משום דשם — גבי מולח אדם
כמה חתיכות — משום תחלתן התירו, ודאם לא נתיר לו
למלוח את הבשר ששחט ביו"ט, אתי למינע ולא ישחט
לצורך יו"ט. משא"כ כאן שיכול למלוח בעיו"ט. ובגמ' שם
איתא: רב אדא בר אהבה מערים ומלח גרמא גרמא, ועיין
בהג"א שם פ"א סט"ז ד"ה ומשום, וז"ל: ומשום פסידא שלא

4 ירושלמי דביצה פ"א הי"ב: מהו להעמיד חלב ביו"ט אם אומר
את כן אף הוא חולב ומעמיד מיו"ט לחול. והפני משה שם פי': אם
אומר את כן להתיר מה שהוא לצורך יו"ט אף הוא חולב הרבה
ומעמיד מיו"ט לחול הלכך אסור. וכע"ז פירש בקרבן העדה שם.
ומדברי המ"א בסעיף זה נראה שהטעם הוא שהיות והדרך לעשותו
לימים הרבה לכן אסור. וכ"כ בשער הציון סקכ"ב בשם אחרונים.
ולפי"ז אין זו גזירה מיוחדת שמא יעשה לצורך חול, אלא זה דין
כללי שאסור לעשות ביו"ט דבר שדרכו להעשות לימים הרבה. וכן
מוכח מדברי רבנו להלן בסק"ז. ששם צי"ן רבנו לתוס' בשבת צה א
ד"ה והרודה וכמ"ש בפנים. וכתב שם רבנו: והו"ה כאן לפי שהוא
לימים הרבה וכמ"ש בירושלמי על המעמיד. וכוונת התוס' היא לפי
שהיא לימים הרבה, לכן הוי עובדא דחול. וכמ"ש התוס' בביצה יד
א ד"ה איכא, והביאו רבינו בסימן תצ"ה ס"ק ו*. ומוכח שרבנו
מפרש כן גם בירושלמי. ובשירי הקרבן בירושלמי שם העיר על דברי

ממקום למקום לכל מזוה לזוה (נ"י נשם רש"י) (יא) לו מזנה לזנה נזנה (ל"ו) שרי נכל עמין:
ט מ המוליד את התבן לא יפסיל את הקופה לאחוריו אלא נוטלה בידו:
י נ (יב) וכן משאות שדרכן לישא אותן במוט ישא אותן על גבו מאחוריו ושדרכן לישא
אותן מאחוריו ישא אותן על כתפו ושדרכן להנשא על הכתף ישא אותן בידו לפניו או
יפרוש עליהן בגד וכל כיוצא בזה משינוי המשא וס ואם א"א כגון שזימן הרבה אורחים
וצריך למחר ולהביא לפנייהם עושה כדרכו ע במה דברים אמורים בנושא על האדם אבל
על גבי בהמה לא יביא כלל: יא פ אין מביאין עצים לא בחבל ולא בקופה ולא במחצלת
אבל מביא במטפחת ובחיקו*:

תקיא הבערה ולהחם מים מותר בי"ט. וכו' ד' סעיפים

א א מותר לעשות מדורה להתחמם כנגדה: הגה (א) וי"ל דאסור להחם צית המורף צי"ט דלפעמים אין

ביאורי הגר"א

והכא תנן משילין כו' החם מאי הכא תנן כו' אלמא
דאפילו מצית לזית מיירי שם: (יב) וכן. כפי' שם:

תקיא (א) וי"א כו' דלפעמים. עי' מ"א ס"ק

ברכת אליהו

דילמא הכא דאיכא הפסד פירות אמרת לא התם דליכא הפסד
פירות לא כל שכן תיקו. אלמא דאפי' מבית לבית מיירי שם.
[הרי דלא איבעי להו בשבת רק מגג לגג או להורידם בחבל
אבל להשיל מעליה לבית דרך ארובה באותו גג ובלא חבל
לצורך בית המדרש לא מיבעי ליה דשרי ג"כ בשבת הרי
דאפשר להוציא גם בשבת מבית לבית ואם נימא דמבית לבית
הוי רואין הלא קם קושית התוס' איך התירו בשבת לשאת
בקופות הלא יוציא כן מבית לבית אלא ודאי דמבית לבית ג"כ
ליכא חשש רואין ולהכי בשבת דעכ"פ לא יוציא לחוץ שרי
בקופות משא"כ ביו"ט דמותר להוציא לחוץ יש לחוש שלא
יוציא בסל לחוץ דאיכא רואין ואסור אבל מבית לבית שרי
דליכא רואין — ד"א].

(יב) כפי' שם. [דברי המחבר הם מלשון הרמב"ם בהל' יו"ט
פ"ה ה"ב. ובבא"ה ג סק"נ כתב: מהא דאתקין רבא במחוזא
שם ל'. דאיתא בביצה שם עמוד א': אתקין רבא במחוזא דדרו
בדוחקא לדרו ברגלא וכו'. ופי' רש"י: משאוי שאדם יחיד
נושא על כתפו בחול בטורח אם בא לשאת אותו ביו"ט לצורך
יו"ט כגון חבית או שק מלא פירות ישאנו ביו"ט ברגלא עתה
וכו' כדרכי נושאי מלח למכור מפני שצריך לשנות וכשהוא
משנה ישנה להקל משאו ולא להרבות טורח ביו"ט ועתה זה
נוח הוא לשאת בו משא כבד וכשנושא בו חבית הנשאת בכתף
משנה להקל הוא. והרמב"ם מפרש להיפך דדרו בדוחקא
דהיינו — שדרכם לישא במוט לידרו ברגלא היינו על גבו
מאחוריו].

תקיא (א) עמ"א סק"ג [שכתב: כלומר שאין הקור גדול
יש איסור בדבר וכו'. וביאר המחצית השקל: דלכאורה מלשון
רמ"א משמע כיון דלפעמים אין הקור גדול לכן יש לאסור

5 בדפוס השו"ע צויין שהמקור לדין זה הוא בב"י בשם רש"י.
שרש"י כתב שם בד"ה ממקום למקום: בתוך התחום או ע"י עירוב.
ובד"ה לא יביאם כתב: לתת שלש וארבע בתוך קופה וישאם משום

לזוית. עמוס' שם ד"ה המציא כו'. וי"ל דהתם כו'
וי"ל דלמה דפי' כו': (יא) או מבית כו'.
דנשנת מיירי ג"כ מצית לזית ול"ד נאומו צית כמ"ש
תוס' שם דאינו יכול להוציא לחוץ וכמ"ש נפ"ה ל"ו

אוצר החכמה

במסכת שבת (קכו א) למעוטי בהלואכ עדיף ויותר טוב
להביאן בסל או בקופה בפעם אחת מלהביאן כל אחת בפני
עצמה וי"ל דלמה דפי' נחא דהתם מיירי בשבת דלא הוי
כעובדי דחול שאין מטלטל כי אם מזוית לזוית באותו בית
ולכן קאמר למעוטי בהלואכ עדיף טפי משום טרחא יתירא
אבל הכא מיירי ביו"ט משום טרחא יתירא לא קפדינא אלא
משום דמחזי דעביד כעובדי דחול וא"כ עדיף טפי לאפושי
בהלואכ ויעשה דרך שנוי כי היכי דלא לתחזי דעביד כעובדי
דחול ופעמים נמי דאסור לאפושי בהלואכ אע"ג דממעט
במשאוי כיון שאין משנה מדרך חול, עכ"ל. הרי שהתוס'
מפרשים מזוית לזוית מותר לשאת בסל כמו בשבת.

(יא) דבשבת קכו ב הנ"ל בסק"י — דאיתא מפני ד' קופות
או ה' — מיירי ג"כ מבית לבית, ול"ד באותו בית. כמ"ש תוס'
בביצה כט ב ד"ה המביא הנ"ל בסק"י, דאינו יכול להוציא
לחוץ. [הרי דעיקר ההיתר בשבת הוא משום שאין יכול
להוציא במקום הרואין ואם נימא דמבית לבית נמי איכא חשש
רואין א"כ הלא קם קושית התוס' איך התירו בשבת לשאת בקופות
הלא גם בשבת אפשר להוציא מבית לבית — ד"א]. וכמ"ש
בביצה בפ"ה לו א: ...והכא תנן משילין פירות דרך ארובה
ביו"ט ואמר רב נחמן לא שנו אלא באותו הגג אבל מגג לגג לא
וכו' התם מאי (כל שכן שבת דחמירא או דלמא) הכא הוא
דאסור משום יו"ט דקיל ואתי לזלזולי ביה אבל שבת דחמירא
ולא אתי לזלזולי ביה שפיר דמי או דלמא מה הכא דאיכא
הפסד פירות אמרת לא התם דליכא הפסד פירות לא כ"ש הכא
(תנן) [תניא] לא ישלשלם בחבל בחלונות ולא יורידם דרך
סולמות התם מאי הכא ביו"ט הוא דאסור דליכא בטול בית
המדרש אבל שבת דאיכא בטול בית המדרש שפיר דמי או

בירושלמי שהמעמיד חלב ביו"ט אסור, משום „אף הוא חולב
ומעמיד מיו"ט לחול" — היינו בכה"ג שאין כאן מלאכת בורר
שבשבת חייבים ע"ז חטאת.

באר הגולה

ב הרי"ף ומסופות
מהא דאמרו להן
חכמים משנה שנה
ל"מ.

הקור גדול ואינו אלא למפונקים (ב) והוא כמרחץ (ב*) ומוגמר לאסור (ג*) שם משו"ב (אשכנזית) (ג) ונהגו להקל:
ב ב (ד) מותר להחם ב"ט מים לרחוץ ידיו אבל לא כל גופו ואפילו אינו רוחצו בבת אחת:
הגה (ה) אכל מותר לרחוץ פניו במים שהחמו על ידי ישראל ב"ט (מרדכי פ"ג) [פ"ב] (ו) אכל אסור לחםם לנכרו
אפי' על ידי נכרי (מהר"א מפר"א ג) (ז) אכל כשצריך להם לנשל או להדיח או מותר להרבות נשצילו (כל בו) דין חמי

ביאורי הגר"א

כו' ח"ס אכל כו' ואפי' כו': (ה) אבל מותר
כו'. כמ"ס נפ"צ דיומא דמותר דרמיה צ"ה משום
דרמיה וה"ה כאן: (ו) אבל אסור כמ"ס חוס'
ד"ה הנ"ל בשנת שם שאסור לעשות מן התורה העברה ב"ט משום
רמיה כמו בשנת ואמרו בעירובין ס"ח א' דאפי' ע"י נכרי
אסור לחםם לצורך קטן אפילו נשציל מילה ואפי' נחש"מ
אמרו נפ"צ דמ"ק כל שאינו עושה כו': (ז) אבל
כשצריך כו'. כמ"ס בעירובין שם נחם ליה אגב
אימיה ואע"ג דלגדול אסור כמ"ס נספטי' דשנת וכ"ס

ג': (ב) והוי (כמו מרחץ) [כמרחץ].
עמוס' בשנת ל"ט ב' ד"ה וצ"ה כו' ואור"י כו':
(ב*) ומוגמר. פ"צ ד"ט כ"צ ב' וכמוצות ו'
א': (ג) ונהגו להקל. שהרי במתניתין שאמרו
מותר לעשות מדורה כו' לא חילקו בין קור גדול
או לא וכן להחם חמין לרגלי אס נרץ הרבה או
לא וכן נכ"ד שמומר ב"ט: (ד) מותר כו'.
שם לרגלי וה"ה לידיו וכמ"ס בשנת שם אלא פניו
ידיו ורגלי אימא סיפא כו'. ושם מ' א' תניא כותיה

ברכת אליהו

ורגליו אימא סיפא ביו"ט כחמין שהוחמו ביו"ט ואסורין
ברחיצה ומותרין בשתיה לימא תנן סתמא כב"ש דתנן ב"ש
אומרים וכו'. [ואם נימא דב"ה אינן מתירין רק לצורך רגליו
א"כ הלא שפיר י"ל דאוסר פניו ידיו ורגליו גם ביו"ט והא
דב"ה מתירין הוא ברגליו לחוד אבל לא לרחוץ פניו ידיו
ורגליו אלא ודאי דב"ה מתירין אף לפניו ידיו ורגליו ואינו
אוסר רק כל גופו — ד"א]. ושם מ' א': תניא כותיה דשמואל
חמין שהוחמו מע"ש למחר רוחץ בהן פניו ידיו ורגליו אבל
לא כל גופו אבר אבר ואצ"ל חמין שהוחמו ביו"ט. הרי
שבחמין שהוחמו ביו"ט הוי כחמין שהוחמו מע"ש שרוחץ
בהם פניו ידיו ורגליו. והוה שכתב המחבר: אבל לא כל גופו
ואפי' אינו רוחצו בבת אחת. [והיינו שהאיסור הוא רק בכל
גופו. והטעם הוא כמ"ס התוס' הנ"ל בסק"ב וכמ"ס המ"א
בסק"ד: שאינו שוה לכל נפש אלא למעונגים].

(ה) כמ"ס בפרק בתרא דיומא ע"ב דתינוק מותר ברחיצה
ביוהכ"פ משום דרביתיה הוא. והו"ה כאן. [כיון דאיסור
הרחיצה הוא משום דלא הוי רק תענוג כמ"ס בתוס' הנ"ל
(בסק"ב), א"כ בתינוק דהיינו רביתיה שרי — ד"א. וע"ל סימן
שמ"ג סק"ג ובהערה 2 שם].

(ו) כמ"ס בתוס' בשבת ל"ט ב' ד"ה וב"ה הנ"ל בסק"ב:
ותימא דמ"ס הבערה דרחיצה מהבערה דזיעה דשרי
מדאורייתא וכו' ואור"י בשם ריב"א דרחיצה אינה אלא
לתענוג ואסורה כמו מוגמר דאסור בפ"ק דכתובות (ז א)
משום דאין שוה לכל נפש. הרי דס"ל שאסור לעשות מן
התורה הבערה ביו"ט (משום) [לשום] רחיצה כמו בשבת
דאסור. ואמרו בעירובין ס"ח א' שאפילו ע"י נכרי אסור לחםם
לצורך קטן אפי' בשביל מילה. ואפי' בחולו של מועד אמרו
בפ"ב דמ"ק יב א': כללו של דבר כל שהוא אומר לנכרי
ועושה וכל שאינו עושה אינו אומר לנכרי ועושה. [ועד"א].
(ז) כמ"ס בעירובין ס"ח א': ההוא ינוקא דאישתפוך חמימיה
א"ל רבא נישיליה לאימיה אי צריכא נחים ליה נכרי אגב

לזוית באותו בית מביא כי היכי דבעי. אולם רבנו לא ציין לדברי
רש"י אלא לדברי התוס', ויתכן משום ששם הדבר מפורש יותר.
ואולי כוונת רבנו — בצינו לתוס' — שזה נוסף למ"ש ב"י בשם
רש"י, וכמו שצויין בדפוס השו"ע.

אפי' הקור גדול משום לא פלוג לכן כתב מ"א דאין זה כוונת
רמ"א ולא בא לאסור אלא כשאין הקור גדול. וכן פירש
הפמ"ג].

(ב) עתו"ס בשבת ל"ט ב' ד"ה וב"ה וכו', שכתבו: ואומר ר"י
בשם ריב"א דרחיצה אינה אלא לתענוג ואסורה כמו מוגמר
דאסור בפ"ק דכתובות (ז א) משום דאין שוה לכל נפש וכן
משמע בירושלמי דהיינו טעמא דרחיצה. [ומ"ס המחבר
„והוי כמרחץ“ ביאר המשנה ברורה בסק"ו: היינו דין דלהחם
מים לצורך רחיצת כל גופו דס"ב דאסור מטעם זה].

(ב*) בפ"ב דיו"ט כב ב' ובכתובות (ו) [ז] א איתא דמוגמר
אסור לעשות ביו"ט משום דאמר קרא אך אשר יאכל לכל נפש
(שמות יב, טז) דבר השוה לכל נפש. [ודין דמוגמר בס"ד
לקמיה דאיסורו הוא ג"כ מטעם זה — משנה ברורה סק"ו].

(ג) [בריש הסעיף בבאה"ג סק"א ציין: משנה ביצה כ"א
וכב"ה. והיינו דתנן שם עמוד ב': עושה אדם מדורה ומתחמם
כנגדה. ובגמ' שם מסקינן שזו דעת ב"ה. ומ"ס הרמ"א „ונהגו
להקל“ הוא] שהרי במתניתין הנ"ל — שאמרו שמומר לעשות
מדורה כו' — לא חילקו בין קור גדול או לא. ומ' שאפילו אם
אין הקור גדול מותר. וכן בלהחם חמין לרגליו לא חילקו אם
צריך הרבה או לא. דתנן שם: כ"ש אומרים לא יחם אדם חמין
לרגליו אא"כ ראויין לשתיה וב"ה מתירין. ומ' שב"ה מתירין
אף אם אין צריך הרבה. וכן בכל דבר שמומר ביו"ט, מותר אף
אם אין צריך הרבה.

(ד) בסק"ג הבאנו דברי המשנה בביצה כא ב': כ"ש אומרים
לא יחם אדם חמין לרגליו אא"כ ראויין לשתיה וב"ה מתירין.
ומש"ש „לרגליו“ הוא לאו דוקא והו"ה לידיו. וכמ"ס בשבת
ל"ט ב'. דתנן שם לח ב': מעשה שעשו אנשי טבריא והביאו
סילון של צונן לתוך אמה של חמין אמרו להם חכמים אם
בשבת כחמין שהוחמו בשבת ואסורין ברחיצה ובשתיה אם
ביו"ט כחמין שהוחמו ביו"ט ואסורין ברחיצה ומותרין
בשתיה. ובגמ' שם ל"ט ב': מאי רחיצה וכו' אלא פניו ידיו

דנראה כמעשה דחול לשאת משאות. ובד"ה אבל מביא על כתפו
כתב: אחת או שתיים דמוכח דלצורך יו"ט. וכתב הב"י: ומשמע
מדבריו דבמוליך הכדים בחוץ במקום רואים דוקא הוא דאמר דלא
יביאם בסל ובקופה אבל מטלטל במקום שאין רואים כגון מזוית

טענה כמו נשנת כליתא סימן שכ"ו (נ"ג) (ח) אבל במים שהוחמו מעי"ט מותר לרחוץ כל גופו אפילו כאחד (ט) מיהו דוקא חוץ למרחץ אבל במרחץ אסור: הגה (י) יש אומרים בכל ענין וכן נוהגין

באר הגולה
ג טור נשם ה"ק
ורמז"ס נפ"א וסמ"ג.

ביאורי הגר"א

ע"ט: (ט) מיהו דוקא כו'. שנת שם ויזאל ומשתטף כו' דוקא ונחתמם מעי"ט איירי כמ"ש פקקו נקביו מעי"ט כו': (י) ויש אומרים כו'. דמ' שם לכל הגזירות שם היה אף זי"ט כמ"ש ומשרבו כו' וקאי אי"ט שנשנת לא החזיר ויעה שם ונפ' המציא אמרו להזיע וקודם גזירה ויעה לא אסרו אלא משום חמין שהוחמו מצע"י כמ"ש רש"י שם ד"ה ועדיין היו כו' ומ"ש ויזאל ומשתטף מפרשים נזון וכמ"ש נח' שם ד"ה אלא. ומיהו נמוספתא גרים כו' ע"ש וט"ס שם נח' ורש"י וז"ל מעי"ט. ומה דפלגינהו שם פקקו נקביו מע"ש כו' פקקו כו' ע"ש נמוספות ד"ה למ"ש כו' וכ"מ זירושלמי פ"ג דשבת ועי' מרדכי פ"ג די"ט וס' ראשונה ס"ל דגזירה דיעה היה משום שהיו רוחנין

בישראל העושה כמ"ש נפ"ק דחולין ועי' נפ"ק תק"ג שז"ט אף לגדול מותר: (ח) אבל במים כו'. כמ"ש נשנת מ' א' ת"ר מרחץ כו' מעי"ט כו' מדאמר נשנת למ"ש רוחץ וזי"ט אמר למחר ע"כ לאחר שאסרו נחמין שהוחמו מע"ש ואפ"ה זי"ט מותר ועי' נח' שם ד"ה אלא כו' פ"י נק' כו' ושם יחלק כו' זירושלמי פ"ג דשבת ופ"ג די"ט חמין שהוחמו זי"ט וכן חמין שהוחמו מע"ש נשנת רב ושמואל חד אמר מרחץ נהן פניו ידיו ורגליו וחרנה אמר מרחץ נהן כל גופו איברים איברים ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא מן מה לאמר שמואל מרחץ נהן פניו ידיו ורגליו רב דו אמר כו' וקאמר זי"ט ונע"ש מ' דנע"ט נכ"ע מותר וכן נתיבא כוותיה דשמואל לא הזכיר

ברכת אליהו

בשבת מ א איתא: תניא כוותיה דשמואל חמין שהוחמו מע"ש למחר רוחץ בהן פניו ידיו ורגליו אבל לא כל גופו אבר אבר ואצ"ל חמין שהוחמו ביו"ט. ומדהזכיר רק „ביו"ט" ולא הזכיר „עיו"ט" נמ' ש„במים שהוחמו מעי"ט מותר". ועד"א.

(ט) שבת מ א הנ"ל בסק"ח: פקקו נקביו מעי"ט למחר נכנס ומזיע ויוצא ומשתטף בבית החיצון וכו'. ומ' דוקא „יוצא ומשתטף", אבל במרחץ עצמו אסור. ושם בנתחמם מעי"ט איירי, כמ"ש: פקקו נקביו מעי"ט כו'. הרי שגם בהוחמו מעי"ט „במרחץ אסור".

(י) [בסק"ח הבאנו דברי הגמ' בשבת מ א: מרחץ שפקקו נקביו וכו' מעשה במרחץ של ב"ב וכו' ומשרבו עוברי עבירה התחילו לאסור. והמשך לשון הגמ': מאי עוברי עבירה דא"ר שמעון בן פזי אמר ריב"ל משום בר קפרא בתחלה היו רוחצין בחמין שהוחמו מע"ש התחילו הבלנים להחם בשבת ואומרים מע"ש הוחמו אסרו את החמין והתירו את הזיעה ועדיין היו רוחצין בחמין ואומרים מזיעין אנחנו אסרו להן את הזיעה והתירו חמי טבריה ועדיין היו רוחצין בחמי האור ואומרים בחמי טבריה רחצנו אסרו להן חמי טבריה והתירו להן את הצונן ראו שאין הדבר עומד להן התירו להן חמי טבריה חיעה במקומה עומדת]. ומלשון הגמ' מ' שכל הגזירות שם היו אף ביו"ט, כמ"ש „ומשרבו עוברי עבירה", וקאי איז"ט — דבתחלה איתא שם דמותר להזיע. וע"ז אמר משרבו עוברי עבירה, שבשבת לא הוזכר זיעה שם כלל, אלא ע"כ קאי איז"ט. הרי להדיא דאסור בכל ענין — אף בהוחם מעי"ט. ובפ' המביא ביצה לב א תנן: ואין עושין פתמין ביו"ט. ובגמ' שם אמרו: פשיטא למאי חזי תני רבי חייא לא נצרכה אלא למוסרין לאוליידין לכו ביום (מחמי חמין ומרחצאות ואע"ג דלצורך יו"ט הן עושין — רש"י) וכו' ביום מי שרי (להחם והלא גזרו על הרחיצה — רש"י) כדאמר רבא להזיע וקודם גזירה הכא נמי להזיע וקודם גזירה (מכניס הפחמים לתוכו ובני אדם נכנסין ומזיעין וקודם שגזרו על הזיעה נשנת משנה זו — רש"י). וזיעה לא אסרו אלא משום חמין שהוחמו

אימיה וכו'. הרי שמותר להרבות בשביל קטן אגב אמו. ואע"ג דלגדול אסור להרבות אף ע"י נכרי, כמ"ש בספ"ז דשבת קכב א דכיון שהגוי מכירו אתי להרבות בשבילו וכ"ש בישראל העושה שאסור להרבות, כמ"ש בפ"ק דחולין טו ב: המבשל לחולה בשבת אסור לבריא גזירה שמא ירבה בשבילו. אולם כ"ז בשבת אבל ביו"ט מותר. ועס"י תק"ג שביז"ט אף לגדול מותר להרבות. [שפסק שם המחבר בס"א: ממלאה אשה קדרה בשר אע"פ שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת. ושם בס"ב: ממלא נחתום חבית של מים אע"פ שאינו צריך אלא לקיתון אחד. ועד"א, מ"א סק"ו ושער הציון סק"יח]. (ח) כמ"ש בשבת מ א: ת"ר מרחץ שפקקו נקביו מע"ש למוצ"ש רוחץ בו מיד פקקו נקביו מעי"ט למחר נכנס ומזיע ויוצא ומשתטף בבית החיצון וכו'. ומדאמר בשבת שרק „למוצ"ש רוחץ בו", וביו"ט אמר שמותר „למחר", ע"כ מיירי לאחר שאסרו בחמין שהוחמו מע"ש (כמ"ש בסוגיא), ואפ"ה רק בשבת אסור וביו"ט מותר. ועיין בתוס' שם ד"ה אלא. [דאיתא שם בהמשך לשון הגמ': אמר רב יהודה מעשה במרחץ של בני ברק שפקקו נקביו מעי"ט למחר נכנס ראב"ע ור"ע והזיעו בו ויצאו ונשתטפו בבית החיצון אלא שחמין שלו מחופין בנסרים כשבא הדבר לפני חכמים אמרו אע"פ שאין חמין שלו מחופין בנסרין ומשרבו עוברי עבירה התחילו לאסור]. וכתבו תוס' שם: פ"י בקונטרס שלא היו צריכין לחוש שהוחמו בשבת מחום המרחץ משמע שסובר שנשתטפו בחמין שהוחמו מע"ש ולעיל אסר רבי יהודה גופיה ושם יחלק בין שבת ליו"ט. [וע"ל סק"י. הרי דס"ל דביו"ט מותר לרחוץ. במה שהתחמם מעי"ט. ועד"א]. ובירושלמי פ"ג דשבת ה"ג ופ"ב דיו"ט ה"ה איתא: חמין שהוחמו ביו"ט וכן חמין שהוחמו מע"ש לשבת רב ושמואל חד אמר מרחץ בהן פניו ידיו ורגליו וחרנה אמר מרחץ בהן כל גופו איברים איברים ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא מן מה (דאמר) [דתני] שמואל מרחץ בהן פניו ידיו ורגליו הוי רב (דו) אמר מרחץ בהן כל גופו איברים איברים. ומדקאמר בירושלמי שם „ביו"ט" וב„ע"ש", מ' דבערב יו"ט בכל ענין מותר. וכן

באר הגולה

ד משנה ג' וז' וכ"ה.

ה משנה ט' וז' וכחמ"ס.

ו שם בגמרא וכשמואל.

ז שם כ"ג וכ"ה. א גרימא ט' וז' ובגמרא כ"ה.

ב מירמל דמ"ז ט'.

ג הרא"ש ט'.

(טור והרא"ש): ג ד (יא) אדם מותר לטבול ב"ט מטומאתו: ד ה אין עושין מוגמר דחיינו לפזר מיני בשמים על הגחלים בין להריח בין לגמר הבית או הכלים ו אבל אם עושה כדי ליתן ריח טוב בפירות למתקן לאכילה מותר אפילו אם מפוזר על גבי ו גחלת של עץ: הנה (יב) ואסור לסחוף כוס מנושם על הנגדים משום דמוליד נהן ריחא (המגיד פ"א) [פ"ד] והנהות אשירי ספ"ג דנילה):

תקיב שלא לבשל לצורך עכו"ם ב"ט וכו' ג' סעיפים

א א (א) אין מבשלים לצורך עכו"ם ביום טוב לפיכך ב אסור להזמינו שמא ירבה בשבילו (ב) ודוקא להזמינו: הנה לזימו אכל לשלוח לו לזימו ע"י עכו"ם שרי (הנהות מיימוני פ"א נ"ס א"י) ג אבל עבדו

ביאורי הגר"א

נחמין שהוחמו ז"ט: (יא) אדם כו'. עס"י ש"ג: תקיב (א) אין כו'. פשוט ט' וס' לנס כו': ס"ד מש"ס: (יב) ואסור לסחוף. גמרא ד"ט ט': (ב) ודוקא להזמינו לביתו אבל לשלוח כו' אבל

ברכת אליהו

מותר לשתות ואסור לרחוץ (מותר לשתות חמין שהוחמו ביו"ט ולמה אסורין לרחוץ בהן — קרבן העדה) א"ל אם תראה סריס מחבק עם אשתך שמא אינו רע לך א"ל אין א"ל ומכי הוא לה כלום (וכי משפיל הוא אשתך בעיניך הלא אף אם יונה עמה לא לו יהיה הזרע — קרבן העדה) אמר לו שלא תתפריץ (שלא תרגיל עצמה בפריצות — קרבן העדה) אמר ליה והכא שלא יתפרצו (לגבי רחיצה חששו חכמים שירגילו עצמם לחמם אף שלא לצורך כלל אבל לשתיה לא חששו דדבר מועט הוא וגם הוא לצורך מזונו משא"כ ברחיצה — קרבן העדה) כיון שיצא אמרו לו תלמידיו רבי לזה דחיתה בקנה לנו מה את משיב אמר להם והלא כבר נאמר אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם (שמות יב, טז) (ורחיצה אינו שוה לכל נפש אלא למפונקים והא דשרי לפניו ידיו ורגליו דזהו שוה לכל נפש — קרבן העדה). ומהאי טעמא אסור אף בהוחם מעיו"ט. ועיין מרדכי פ"ב דיו"ט סימן תר"פ, שכתב: כתב האב"ה כי מעיינת בירושלמי דהכא משמע דוקא הוחמו ביו"ט אבל בירושלמי דפרק כירה משמע אפי' הוחם מעיו"ט אסור וכו'. [ומ"ש, "בירושלמי דהכא", כוונתו לירושלמי פ"ב דביצה ה"ה הנ"ל בסק"ח. ומ"ש, אבל בירושלמי דפרק כירה וכו', כוונתו לירושלמי שהבאנו כאן]. וסברא ראשונה — שמתירה בהוחם מעיו"ט אף שזיעה אסורה — ס"ל דגזירה דזיעה הי' משום שהיו רוחצין בחמין שהוחמו ביו"ט. ולפיכך גזרו שלא יחממו ביו"ט ויאמרו מזיעין אנחנו.

(יא) עיין סימן שכ"ג ס"ד מש"ש.

(יב) גמ' דיו"ט כג א: סחיפי כסא אשיראי (לכפות כוס מבושם על השיראים של מלכוש להכניס בהן ריח הבושם שבכוס — רש"י) ביומא טבא אסור מ"ט משום דקמוליד ריחא.

תקיב (א) פשוט בביצה כ ב, כא ב: לכם (שמות יב, טז)

ומכ"ש רש"י בשבת שם ד"ה ועדיין היו רוחצין בחמין: שהוחמו מבעו"י. וע"ז אמרו שם בגמ': ואומרים מזיעין אנחנו אסור להן את הזיעה וכו'. וכיון שגזרו על הזיעה ביו"ט, ודאי גזרו תחלה גם על רחיצה בשהוחם מעיו"ט. ומש"ש בגמ' — לגבי מרחץ שפקקו נקביו — "ויצא ומשתטף", מפרשים הי"א דמיירי בצונן. וכמ"ש בתוס' שם ד"ה אלא ומיהו בתוספתא גריס כו' ע"ש. [שהתוס' כתבו: פי' בקונטרס שלא היו צריכין לחוש שהוחמו בשבת מחום המרחץ משמע שסובר שנשתטפו בחמין שהוחמו מע"ש ולעיל אסר רבי יהודה גופיה ושמא יחלק בין שבת ליו"ט ומיהו בתוספתא גריסין ונשתטפו בצונן אלא שחמין שלו מחופים ולא יסברו העולם שרחצו בחמין. עכ"ל]. וט"ס שם בתוס' ורש"י וצ"ל מעיו"ט. [מה שכתבו התוס' בשם רש"י "משמע שסובר שנשתטפו בחמין שהוחמו מע"ש", צ"ל: מעיו"ט. דהלא בגמ' איתא האי מחופה בנסרים על מעשה דראב"ע ור"ע שפקקו נקביו מעיו"ט וע"ז איתא אלא שחמין שלו כו' וא"כ צ"ל בדברי רש"י ואין לחוש שמא נתחמם ביו"ט ובתוס' ג"כ צ"ל משמע שסובר שנשתטף בחמין שהוחם מעיו"ט ועולה שפיר אח"כ דברי התוס' ושמא יש לחלק בין שבת ליו"ט — ד"א]. ומה דפלגיניהו הגמ' שם "פקקו נקביו מע"ש כו' פקקו נקביו בעיו"ט", ולא ערביניהו אהרדי, ע"ש בתוס' ד"ה למוצ"ש כו' שתירצו זאת. וז"ל: והוה מצי לערוביניהו וליתניניהו מרחץ שפקקו נקביו מערב שבת או מעיו"ט למחר נכנס ומזיע ולמוצאי שבת ויו"ט רוחץ מיד אלא אי עריב ותני להו הוה אמינא דדוקא בשבת אסור הזיעה ולא ביו"ט דעובדא דמייתי בשבת הוה להכי מפליג להו השתא משרבו עוברי עבירה קאי איו"ט אבל לא אשבת דזיעה לא הוזכרה גבי שבת. וכ"מ בירושלמי פ"ג דשבת ה"ג. [דאיתא שם: חד פילוספיוס שאל לבר קפרא אבלט שאל ללוי סריסא (כלומר וכן אבלט שאל ללוי סריסא — קרבן העדה)

בשבת. ומ"ש רבנו לעיין "מש"ש", כוונתו למש"ש בסקט"ז ש"העיקר כמ"ש ב"י בשם כל בו ות"ה שאוסרים וכו'. והו"ה ביו"ט. ועייה"ט מש"ש בהערה 6.

1 מ"ש בביאורי הגר"א "עס"י שכ"ג ס"ד", הוא ט"ס. וצ"ל: עיין סימן שכ"ו ס"ח. ששם כתב המחבר: אדם מותר לטבול מטומאתו

ושפחתו וכן שליח שנשתלח לו (ב*) וכן עכו"ם שבא מאליו מותר להאכילו עמו ולא חיישינו שמא ירבה בשבילו: הגה (ג) ומותר להרצות נשכיל ענדו ושפחתו נאותה קדירה שמנשל זה לעצמו (מרדכי פ"ב

ביאורי הגר"א

אסור שמא ינשל קדירה לצדה מחמת שחפץ ביקרו וכו' דאם לא הרצה נשכיל העכו"ם אלא בקדירה שהוא מנשל זה ליכא חשש איסור והא ליכא למיחש בעצדים ושפחות שצנית ישראל ור"ל שמותר להרצות נאותה קדירה כמ"ש ברפ"ב ממלאה אשה קדירה נשר אע"פ שא"ל כו' דלא כמ"ס ש"י דמ"ש ממלאה כו' דוקא לצורך ישראל אף ע"ג שעושה לצורך חול אצל דעת כל הפוסקים אינו כן. ז"ל. וכו"ה צירושלמי גבי כלבים בפ"א דחלה הלכה ט' ונעשית ציו"ט מתני' דרשב"א דתניא אין עושין מי"ט למי"ט ותניא ממלאה אשה קדירה נשר אע"פ שאינו אוכל ממנה אלא חמיכה אחת קומקום חמין אע"פ שאינו שותה ממנו אלא כוס אחד אצל לאפות אינה אופה אלא זרעה רשב"א אומר אף ממלא את התנור פת מפני שהפת יפה

עבדו כו' וכן שליח כו' וכן עכו"ם כו'. ממ"ש אין מומנין ול"ק אין מאכילין מ' מומנין דוקא. המ"מ שם וכו' וז"ל שם מרימר ומר זוטרא כי הו"ו כו' וסובר שאין האמירה זו מעלה ומוריד וה"ה לכל הנ"ל שמותר וכמ"ס הרא"ש דלומן הנכרי שהוא חפץ ביקרו וירצה נשכילו וינשל קדירה לצדה משא"כ בכל הנ"ל וכשיטתו ברפ"ב דמ"ק צי"ט במזונות במזונות ממש וערא"ש שם אצל נשם הראש"ל כתב שם נשכר מזונות וכו"כ העושה ע"י תקל"ז סי"ד וכן פי' נ"י שם לאחר יו"ט: (ב*) וכן עכו"ם כו'. אצל הרשב"א פ' דאמירה מעכב מ"מ: (ג) ומותר כו' אבל לשאר כו'. מדברי הרא"ש הנ"ל דלא אסר ריב"ל אלא לומן כו' וחיישינן שמא ינשל קדירה לצדה ס' ר"ל אפילו אם מרצה נאותה קדירה ואפ"ה

ברכת אליהו

עמו דהא אין מזמן את הנכרי ביו"ט (ביצה כא א) ולי נראה דאף ביו"ט מותר שיאכל עמו דלא אסרו חכמים אלא לזמן את הנכרי שהוא רוצה לכבדו ומרבה מנות בשבילו אבל אם יש לישראל עבדים ושפחות נכרים אוכלים עמו ביו"ט ולא ראינו מי שנוזהר מזה גם שליח נכרי שנשתלח לישראל אוכל עמו בבית ביו"ט, עכ"ל. הרי שהרא"ש מפרש שנותן לו מזונות ממש, ואפ"ה שרי ביו"ט, ולא חיישינן בכה"ג שמא ירבה בשבילו. אבל בשם הראב"ד כתב הרא"ש שם שמש"ש כמ"ק "במזונות", היינו בשכר מזונות וכו"ל. וכן כתב הטור ושו"ע בסימן תקל"ז סי"ד: וביו"ט יכול ליתן לו שכר מזון בלבד. וא"כ משם ליכא ראייה שמותר ודלא חיישינן שמא ירבה בשבילו. וכן פי' נמוקי יוסף שם דמירי שנותן לו המזונות של יו"ט לאחר יו"ט. [וע"ל סימן רמ"ד סק"ח ובהערה 4 שם ולהלן בסימן תקל"ז סקב"א].

(ב*) [בסק"ב הבאנו דברי הגמ' בביצה כא ב: מרימר ומר זוטרא כי הוה מקלע להו נכרי ביו"ט אמרו ליה אי ניחא לך במאי דטריחא לן מוטב ואם לא טריחא יתירא אדעתא דידך לא טריחין. והמחבר לא כתב דבעינן שיאמר לנכרי, "אי ניחא לך וכו'". וזה עפ"י דברי המ"מ בהל' יו"ט פ"א הי"ג הנ"ל בסק"ב, שהאמירה לנכרי — "אי ניחא לך וכו'" — אינה מעכבת. וסיים [המ"מ שם: אבל הרשב"א (פ') [כתב] דהאמירה מעכבת. ולפי"ז מותר רק אם אומר לעכו"ם: אי ניחא לך במאי דטריחא לן וכו'.

(ג) כן מוכח מדברי הרא"ש בביצה פ"ב סי"ד הנ"ל בסק"ב. שהרא"ש כתב שם: ואם נשלח שליח נכרי לישראל ביו"ט מותר להאכילו ביו"ט וכן נוהגין באשכנז שיש להן עבדים ושפחות נכרים. דלא אסר ריב"ל אלא לזמן את הנכרי שהוא חפץ ביקרו ומרבה לו מנות וחייש שמא יבשל קדירה לבדה שלא היה מבשל בה אם לא בשביל הנכרי וכו' עכ"ל. ור"ל שאפי' אם מרבה נאותה קדירה, ואפ"ה אסור, "לשאר נכרי" שמא יבשל קדירה לבדה מחמת שחפץ ביקרו של הנכרי. וכתב שם הרא"ש: (דאם) [דאין] לא הרבה בשביל הנכרי אלא

ולא לעובדי כוכבים. [והוסיף הד"א: ומ"ש רבינו פשוט היינו דזה לכו"ע אפילו לר"י דאמר לזה ולא לכלבים אפ"ה מודה לר"ע דממעט ג"כ עובד כוכבים].

(ב) איתא בביצה כא ב: ...דאמר ר' יהושע בן לוי מזמנין את הנכרי בשבת ואין מזמנין את הנכרי ביו"ט גזרה שמא ירבה בשבילו. וממ"ש "אין מזמנין" ול"ק, "אין מאכילין", מ' מזמנין דוקא אסור. כ"כ המ"מ בהל' יו"ט פ"א הי"ג, וז"ל: ונראה שממה שאמרו אין מזמנין ולא אמרו אין מאכילין דקדק רבינו [הרמב"ם] שלא אסרו אלא במזמנין אותו אבל בבא מאליו אין לחוש לו. וכתב המ"מ: וזהו שאמרו שם מרימר ומר זוטרא כי [הוה] מקלע גוי ביומא טבא אמרי ליה אי ניחא לך במאי דטריחא לן מוטב ואי לא טריחא יתירא אדעתא דידך לא טריחין וסובר [הרמב"ם] שאין האמירה הזו מעלה ומורידה בהיתר הדבר. והו"ה לכל הנ"ל — לשלוח לו לביתו ע"י נכרי או לעבדו ושפחתו וכן שליח שנשתלח לו וכן נכרי שבא מאליו שמותר, כיון דלאו דרך זימון הוא ואין כאן חשש שמא ירבה בשבילו. וכמ"ש הרא"ש שם פ"ב סי"ד, דלזמן הנכרי — שהוא חפץ ביקרו ומרבה לו מנות וחיישינן שירבה בשבילו ויבשל קדירה לבדה — אסר ריב"ל. משא"כ בכל הנ"ל דליכא האי חששא מותר וכשיטתו ברפ"ק דמו"ק ביו"ט במזונות במזונות ממש ועיין רא"ש שם. [דאיתא בגמ' שם יב א: ת"ר אין מדיירין (מכניסין) בהמה לשדה כדי שיוציאו זבל ומזבלין השדה — רש"י] לא בשבתות ולא בימים טובים ולא בחולו של מועד ואם באו מאליהן מותר ואין מסייעין אותן (לבהמה לבא בשדה וכו' — רש"י) ואין מוסרין להם שומר לנער את צאנם היה שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע מסייעין אותן ומוסרין להן שומר לנער את צאנם רבי אומר בשבת בטובה (אם רוצה שום אדם לסייע לאותו שכיר בטובתו עושה כלומר בחנם ולא בשכר — רש"י) ביו"ט במזונות במועד בשכר אמר רב יוסף הלכתא כרבי. וכתב הרא"ש שם סי"ב: כתב הראב"ד ז"ל ביו"ט במזונות פירוש אחר יו"ט יתן לו דמי מזונותיו אבל ביו"ט לא יאכל

באר הגולה

ד טור נסס נה"ג
ורמנ"ס נפ"א מהא
דבעי מרז הונא
ופשטה שס.

דנייה) אכל לשאר עכו"ס בכל ענין אסור (א"ס ותוס') (ד) וישראל האופה נתנור של עכו"ס ונריך לתת לו פת א' לא ייחד לעכו"ס אחד קודם אפייה דלא אופה של עכו"ס אלא יאפה סתם ויתן לו אח"כ אחד (כל נז): ב ד (ה) בני החיל שנתנו קמח שלהם לישראל לאפות להם פת אם אינם מקפידים כשישראל נותן ממנו

ביאורי הגר"א

לא היו יכולין לאפות פת א' לתמו לטיק משא"כ צומי' לא יגרע חלק ישראל שהרי משל ישראל נותן לו אלא דקאי אמ"ש שס ולריה"ג דאמר כו' הני סופלי כו' נשנת מאי איכא למימר כו' אלמא מאי דאסור לעשות מלאכה נשנילו ציו"ט אסור לטלטל נשנילו נשנת ופליגא דרינ"ל דאמר מומנין נשנת

צומן שהתנור מלא וכ"כ הכל נז דהירושלמי מתיר במקום שאין לחוש שמא ירצה נשנילו: (ד) וישראל האופה כו'. כמ"ש נפ"ג דפסחים נחלה לא מקרא שס כו': (ה) בני החיל כו'. אע"ג שאמרו שס ופליגא דרינ"ל כו' מפ' הרמנ"ס דל"ק אר' הונא דל"ד לשס דר"ה אס לא היו אופים כל הפת להס

ברכת אליהו

בטומאה ביו"ט (שנטמאת לאכילה וכו' — רש"י) ר"א אומר לא תקרא לה שם עד שתאפה (תחלה דאכתי כל חדא וחדא חזיא ליה דמפריש מכל חדא פורתא ולאחר אפייה אם רצה יפריש חלה שלימה על כולן — רש"י). [ודין זה הובא בסימן תנז ס"ב, וראה גם בסימן תק"ו ס"ד ומש"ש בס"ק י"ג, י"ד. והר"ה כאן ב"ישראל האופה נתנור של נכרי וצריך לתת לו פת אחד לא ייחד לנכרי אחד קודם אפייה דאז אופה של נכרי אלא יאפה סתם ויתן לו אח"כ אחד. ועד"א].

(ה) [בבאה"ג סק"ד כתב: טור בשם בה"ג ורמב"ם בפ"א מהא דבעי דרב הונא ופשטה שם. והיינו דאיתא בבב"ב כ"א: בעו מיניה מרב הונא הני בני באגא (ישראל הדריס בכפרים — רש"י) דרמו עליהו קמחא דבני חילא (המלך הטיל עליהם לאפות ולבשל לבני חילו אנשי מלחמתו — רש"י) מהו לאפותה ביו"ט אמר (ליה) [להן] חזינא אי יהבי ליה רפתא לינוקא ולא קפדי כל חדא וחדא חזיא לינוקא ושרי ואי לאו אסור וכו'. ושם עמוד ב': אמר ליה אב"י לרב יוסף ולרבי יוסי הגלילי דאמר לכם ולא לכלבים הני סופלי (גרעיני תמרים — רש"י) לחיותא היכי שדינן להו ביו"ט (כיון דלאדם לא חזו ומאכל לבהמה לא משתרי אסירי בטלטול — רש"י) א"ל הואיל וחזו להסקה תינח ביבשתא ברטיבא מאי איכא למימר א"ל חזו להיסק גדול תינח ביו"ט בשבת מאי איכא למימר מטלטלינן להו אגב ריפתא כשמואל דאמר שמואל עושה אדם כל צרכו בפת ופליגא דר' יהושע בן לוי (ופירש"י: הא דרב הונא דלעיל דאמר אי כי יהבינן רפתא לינוקא כו') דאמר ר' יהושע בן לוי מומנין את הנכרי בשבת ואין מומנין את הנכרי ביו"ט גזרה שמא ירבה בשבילו. ולפי"ז יוצא דלדידן דפסקינן כריב"ל — וכמש"ל בס"א — ליתא להא דרב הונא. ברם הרמב"ם בהל' יו"ט פ"א הי"ד פוסק כרב הונא]. אע"ג שאמרו

בקדירה שהוא מבשל בה ליכא חשש איסור זה והא ליכא למיחש בעבדים ושפחות שבבית ישראל. ור"ל שמותר להרבות באותה קדירה. כמ"ש שם ברפ"ב יז א: ממלאה אשה כל הקדירה בשר אע"פ שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת. והיינו אף כשמבשל הנותר בשביל עבדיו ושפחותיו הנכרים מותר. דלא כא"ח שכ' דמ"ש ממלאה כו' דוקא לצורך ישראל אע"ג שעושה לצורך חול אבל דעת כל הפוסקים אינו כן ב"י. וכ"ה בירושלמי גבי כלבים בפ"א דחלה ה"ט [בפנינו: ה"ה]. ששם תנן: עיסת הכלבים בזמן שהרועים אוכלין ממנה חייבת בחלה ומערבין בה ומשתתפין בה ומברכין עליה ומזמנין עליה ונעשית ביו"ט ויוצא בה אדם י"ח בפסח ואם אין הרועים אוכלין ממנה וכו' ואינה נעשית ביו"ט וכו'. וכגמ' שם: ונעשית ביו"ט מתני' דר' שמעון בן אלעזר דתניא אין עושין מיו"ט למוצאי יו"ט (כלומר מדקתני דדוקא בזמן שהרועים אוכלין ממנה נעשית ביו"ט ואם לאו אינה נעשית כלל ביו"ט ואע"פ שיש בה קצת לצורך עצמו וזהו כרשב"א דהתוספתא דלקמן — פני משה) (ותניא) [והתני] ממלאה אשה קדירה בשר אע"פ שאינה אוכל ממנה אלא חתיכה אחת קומקום חמין אע"פ שאינה שותה ממנו אלא כוס אחד אבל לאפות אותה אינה אופה אלא צורכה (דתני) [ותני — פנ"מ] ר' שמעון בן אלעזר אומר (אף) ממלאה היא אשה את התנור פת מפני שהפת יפה (בזמן) [בשעה] שהתנור מלא. הרי שאף שלבשל לצורך חול אסור כמ"ש לכם ולא לכלבים. מ"מ להרבות בשביל חול מותר, דהא הירושלמי מדמה דין זה ל"ממלאה אשה". וא"כ גם גבי נכרי היכא דאין חשש שיבשל עבורו בפני עצמו שרי. וכ"כ הכל בו בסימן נ"ח הל' יו"ט, דהירושלמי מתיר במקום שאין לחוש שמא ירבה בשבילו. (ד) כמ"ש בפ"ג דפסחים מו א במשנה: כיצד מפרישין חלה

כפ"ב דביצה סכ"ג הביא לשון הא"ח כמו הב"י. והב"י כת' אחר לשון הא"ח "עכ"ל", וגם בים של שלמה שם כתב "עכ"ל". ומסתבר שבפני הב"י והים של שלמה לא היה הסיום שבא"ח: אבל לצורך עבדו וכו'.

ובדפוס השו"ע צויין שמקור דברי הרמ"א הם מארחות חיים. ובמ"א סק"ג כתוב בסוגרים: והמרשים שהרשים בשו"ע א"ח ותוס' טעה בזה. והסביר בשער הציון סק"כ: שהא"ח דעתו דבקדירה אחת אסור כעצם אם היה דעתו גם בשביל עכו"ם ולדידיה אף בעבדו ושפחתו אסור בזה אם לא דאפשר לפייסינהו בד"א ואנן קיי"ל דהאיסור הוא רק משום שמא ירבה קדירה אחרת ולכך בעבדים ליכא למיחש להכי, עכ"ל. אולם לפי מ"ש בא"ח שבפנינו דברי המרשים נכונים. ועט"ז סק"ה.

1 ז"ל הב"י: כתב בא"ח לא ישלח לנכרי דורון ביו"ט לא פת ולא תבשיל אם היה בדעתו לשלוח ביו"ט שאי אפשר שלא ירבה בשבילו ומה שאמרו ממלאה אשה קדירה וכו' היינו דוקא לצורך ישראל עכ"ל וכבר נתבאר בתחילת סימן זה שאין כן דעת הפוסקים. עכ"ל הב"י. והד"א ביאר ההבדל בין לצורך ישראל לצורך נכרי, וז"ל: דאין היתר להרבות רק בשביל ישראל לצורך חול דעכ"פ ניתן לדידיה לבשל עבורו לצורך יו"ט אבל להרבות בשביל עכו"ם אסור אף אם אין חשש שמא יבשל עבורו בפ"ע. וז"ל הארחות חיים בהל' יו"ט אות י"ב: ומאי דאמרין ממלאה אשה קדירה בשר דוקא לצורך ישראל אבל לצורך עכו"ם אסור. אבל לצורך עבדו או שפחתו שמוזנותם עליו מותר דלא יעשה להם קדירה בפני עצמן, עכ"ל. ולפי הארחות חיים שבפנינו הנ"ל יוצא שדעתו כהרא"ש. ובים של שלמה

לתינוק מותר לאפות להם: ג ה (ו) אסור לבשל ולאפות לצורך כלבים ו אבל מותר לטלטל

באר הגולה

ה נרימא שס.

ו הרא"ש שס.

ביאורי הגר"א

ומטלטלין בשבילו ואע"ג דאין מומנין ביו"ט כו'. מ"מ שם: (ו) אסור לבשל ולאפות כו'. כר"י הגלילי דסתם תנא כוותיה עיסת הכלבים כו' וז"ש לבשל כמ"ש שם והא חזי לכלבים תנא הוא כו' ולאפות עיסת כו' ושם כ' ז' א"כ מת"ל לכם לכם ולא כו' סברי ג"כ כר"י הגלילי וכמנ הר"ף וק"ל סתם נמחני ומחלוקת נברימא כו' כמ"ש בפ"ד דיבמות והקשה הר"ה מהא דא"ל אביי לר"י הני סופלי כו' ובהדיא תנן מטלטלין את הנבילה לפני הכלבים ומחירין פקיעי עמיר ומפספסין ומהלקטין ונותנין מים ומורסן ונותנין מים לפני כו' אלמא כולו דלא כר"י הגלילי

ומ"מ הרא"ש דבטלטול ליכא מאן דפליג דהא ז"ה אמרי לכם ולא לכלבים ואמרי מעזירין מעל השולחן כו' שהן מאכל נהמה אלא ז"ל כמ"ש רש"י והתוס' שם דסופלי לא חזי אלא ע"י חיקון אלא שלפעמים אוכלי הנממות ע"י הדחק ופריך לר' יוסי הגלילי כיון שא"ל לחמני כו' ומה שפריך בשבת כו' פריך אפילו לר"ע כיון שאין ראוי לנהמה אלא ע"י הדחק מוקפה הוא וז"ש כאן אצל מותר כו'. ולפי המ"מ ופליגא כו' א"ל לכ"ז דאין ק"ל כריז"ל ואע"ג דאסור במלאכה ביו"ט מותר בטלטול בשבת ויו"ט וע"כ ז"ל כן דרמז"ס לא מפרש כפי' רש"י דאל"כ מאי

ברכת אליהו

הואי והא חזי לכלבים תנאי היא דתניא אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם (שמות יב, טז) ממשמע שנאמר לכל נפש שומע אני אפילו נפש בהמה במשמע כענין שנאמר ומכה נפש בהמה ישלמנה (ויקרא כד, יח) ת"ל לכם לכם ולא לכלבים דברי ריה"ג ר"ע אומר אפי' נפש בהמה במשמע א"כ מה ת"ל לכם לכם ולא לעובדי כוכבים וכו'. והרי כאן היה האיסור בבישול, דהא בשעת שחיטה לא ידעו שתהיה טריפה וע"ז מוקי הגמ' כריה"ג. הרי דלריה"ג אסור לבשל בשביל כלבים. ולאפות עיסת כו'. [פי' הד"א: וכן מ"ש המחבר דאסור לאפות היינו ממתינתין דקתני דעיסת כלבים אסור לאפות אם לא בשביל רועים וזה כוונת רבינו במ"ש ולאפות היינו מ"ש המחבר ולאפות כו' זה מבואר ממאי (דתניא) [דתנן] עיסת כו' וקצור לשון בדברי רבינו].

ועוד ראייה שהלכה כריה"ג, ממ"ש שם כ ב א"כ מה ת"ל לכם לכם ולא כו' סברי ג"כ כריה"ג. [דתנן שם יט א: ב"ש אומרים מביאין שלמים ואין סומכין עליהן אבל לא עולות (אין מביאין עולות חוץ מתמידין ומוספין שהן קרבן צבור וזמנן קבוע אבל עולת יחיד לא יביא לפי שאין בה אכילת הדיוט וכתוב יעשה לכם ולא לגבוה — רש"י) וב"ה אומרים מביאים שלמים ועולות וסומכין עליהן. ושם כ ב אומרת הגמ' שב"ה — שהלכה כוותיהו — סוכרים ש"לכם" ממעטינן גם, "לכם ולא לכלבים", וכריה"ג. וכתב הר"ף שם כא ב: והלכתא כריה"ג דסתם לן תנא כוותיה דתנן עיסת הרועים בזמן שהרועים אוכלין ממנה חייבת בחלה ונאפת ביו"ט וכו' וק"ל סתם מתני' ומחלוקת דברייתא הלכה כסתם מתני'. ומ"ש הר"ף "וקי"ל סתם מתני' וכו'", הוא כמ"ש בפ"ד דיבמות מב ב. ומ"ש הר"ף "ומחלוקת בברייתא", היינו המחלוקת של ריה"ג ור"ע הנ"ל. והקשה הר"ה בבביצה שם מהא דאיתא שם דא"ל אביי לר"י הני סופלי כו', וכנ"ל בסק"ה. וז"ל הר"ה שם: והא דפסק הר"ף ז"ל כריה"ג דאמר לכם ולא לכלבים לא נראו לי דבריו מדא"ל אביי לרב יוסף לריה"ג הני סופלי לחיותא היכי שדינן להו ביומא טבא ואיצטרך לשנויי ליה בשנויי דחיקי ודלא כהלכתא דהא קא משני ליה ריביתא חזיין להיסק גדול דלא כהלכתא הוא כדאמרי בחיזרא והלכתא יבישא שרי ריביתא אסור ובהדיא תנינא (מטלטלין) [צ"ל: מחתכין] את הנבילה לפני הכלבים אפי' בשבת וכ"ש ביו"ט וצדין חיה ועוף מן הביכרין ביו"ט ונותנין לפנייהם מזונות

שם, "ופליגא דריב"ל כו'". וזה משום שמפרש הרמב"ם שמש"ש בגמ' "ופליגא דריב"ל", לא קאי ארב הונא דלא דמי לשם. דבדינא דרב הונא אם לא היו אופים כל הפת להם, לא היו יכולין לאפות פת אחת לתתו לתינוק. א"כ יוצא שכל האפיה היא לצורך התינוק. משא"כ בזמנו לנכרי על שלו לא יגרע חלק הישראל, שהרי משל ישראל נותן לו. אלא הרמב"ם מפרש דהאי, "ופליגא דריב"ל" קאי אמש"ש: ולריה"ג דאמר כו' הני סופלי כו' בשבת מאי איכא למימר כו'. אלמא דכל מאי דאסור לעשות מלאכה בשבילו ביו"ט כגון עבור כלבים, אסור לטלטלו בשבילו בשבת כגון בסופלי לריה"ג דאסור לתקן ביו"ט. וע"ז קאמר ופליגא דריב"ל דאמר מזמנין בשבת ומטלטלין בשבילו ואע"ג דאין מזמנין ביו"ט כו'. כ"כ המ"מ שם בביאור דברי הרמב"ם, וז"ל: וכי אמרו ופליגא נ"ל דאמאי דסליק מיניה קאי דא"ל אביי לרב יוסף למאן דאמר לכם ולא לכלבים הני סופלי לחיותא היכי שדינן להו ביו"ט א"ל חזיין להסקה א"ל תינח ביו"ט בשבת מאי איכא למימר א"ל מטלטלין להו אגב ריפתא ולזה אמרו שהשואת הטלטול בשבת למלאכה דיו"ט דכיון שאינן עושין בשביל בהמה ביו"ט אין מטלטלין בעבורה בשבת אלא ע"י פת דלא כריב"ל שהוא התיר טלטול לצורך כותי בשבת אע"פ שמלאכה אסורה מחמתו ביו"ט וזה נ"ל נכון לדעת רבינו ודינו קיים ויש לו בזה הודאת בעל הריב שכך כתבו בהשגות א"א יפה אמר אע"פ שלא הסכים לדעת הרב ז"ל, עכ"ל המ"מ.

(ו) [בביצה כא ב איפלגו בברייתא רבי יוסי הגלילי ור"ע. לריה"ג, "לכם" אתי למעוטי כלבים ולר"ע אתי למעוטי עובדי כוכבים]. ופסק המחבר כריה"ג, משום דסתם תנא כוותיה. דתנן במסכת חלה פ"א מ"ח: עיסת כלבים בזמן שהרועים אוכלין ממנה וכו' ונעשית [בגמ' בבביצה כא א הגי': ונאפת] ביו"ט וכו' ואם אין הרועים אוכלין ממנה וכו' ואינה נעשית ביו"ט. וז"ש המחבר, "אסור לבשל", הוא כמ"ש בבביצה כא א, ב: מעשה בשמיעון התימני שלא בא אמש לבית המדרש בשחרית מצאו [ר'] יהודה בן בבא א"ל מפני מה לא באת אמש (כלומר בין הערבים של יו"ט — רש"י) לבית המדרש א"ל בלשת באה לעירנו ובקשה לחטוף את כל העיר ושחטנו להם עגל והאכלנום ופטרנום לשלום א"ל תמה אני אם לא יצא שרכם בהפסדכם שהרי אמרה תורה לכם ולא לעובדי כוכבים ואמאי הא חזי למיכל מיניה אמר רב יוסף עגל טרפה

מזונות וליתן לפנייהם: הגה (ז) אכל אסור להוציא נשצילן מרשות לרשות (הג"מ והמגיד פ"א) וכן אסור לגבל

ביאורי הגר"א

זהמה בכלל מה זריכא ליה כמ"ד אין נפשות זהמה בכלל כו' וכ"כ כל הפוסקים דלא התירו שום מלאכה נשציל זהמה וז"ל וכן אסור כו' וכמ"ס הרא"ש מ"ש הני סופלי לחיותא כו' שצריכין תיקון ואסור לריה"ג כנ"ל. וזהו לשיטתו זרסי' תקי"ח אכל לפ"ד הרמז"ס וש"ע שם מותר ועמ"מ פ"א ע"ש ולק' השמיטו נש"ע

ופליגא: (ז) אבל אסור כו'. כיון דקי"ל כר"י הגלילי לא הותר שום מלאכה נשצילן והוצאה מלאכה גמורה היא ולא התירו אלא טלטול לזד. מ"מ. וכ"ה בירושלמי רפ"ה ר' יודן בעי מהו להוציא תבן מרה"י לרה"ה ולא מתני' היא המוליך את התבן לא יפסיל את הקופה לאחריו מתני' כמ"ד לכל נפש אף נפשות

ברכת אליהו

במלאכה. וא"כ כיון דאנן קיי"ל כריב"ל, שפיר פוסק המחבר שמותר לטלטל בשביל כלבים. ואע"ג דאסור במלאכה ביו"ט, מותר בטלטול בשבת ויו"ט. וע"כ צ"ל כן — דהרמב"ם לא מפרש כפי' הרשב"ם והתוס' הנ"ל, דאל"כ מאי ופליגא. [דכיון דס"ל האי ופליגא היינו על הא דסופלי ואם נימא דהרמב"ם מפרש גבי סופלי כפי' התוס' דמיירי דוקא בסופלי שאינם ראויין עד שיתקן, הא לא"ה היה מותר דא"כ מאי היה פריך הגמ' ופליגא דריב"ל והלא ל"ד כלל בדבר הראוי ומתוקן לכר"ע מטלטלין אלא ודאי דהרמב"ם מפרש הא דסופלי כפשוטו דס"ל דלריה"ג כשם שאסור לבשל בשביל עובד כוכבים ה"נ אסור לטלטל וריב"ל פליג והלכה כריב"ל ולהכי פוסק המחבר והרמב"ם דלטלטל שרי ליתן לבהמה והתוס' מפרשים האי ופליגא דריב"ל דקאי על ר"ה כפירש"י וכנ"ל סק"ה — ד"א. ועיין במלחמות ובהשגות הראב"ד [שם].

(ז) כיון דקיי"ל כריה"ג — בביצה כא ב דאמר לכם ולא לכלבים וכנ"ל בס"ק ה', ו' — לא הותרה שום מלאכה בשבילן. והוצאה מלאכה גמורה היא, ולא התירו אלא טלטול לבד. כ"כ המ"מ בפ"א מהל' יו"ט ה"ג. וכ"ה בירושלמי שם (רפ"ה) (רפ"ד) ה"א: ר' יודן בעי מהו להוציא תבן מרה"י לרה"ר ולא מתני' היא המוליך את התבן לא יפסיל את הקופה לאחריו (וממקום למקום איירי כדקתני ברישא וש"מ מיהת דשרי להוציא התבן — פנ"מ) מתני' כמ"ד לכל נפש אף נפשות בהמה בכלל (ומשני מתני' אתיא כמ"ד לעיל בפ"ק אך אשר יאכל לכל נפש אפי' נפש בהמה בכלל לכך מותר להוציא התבן לצורך הבהמה — קרבן העדה) מה צריכה ליה כמאן דאמר אין נפשות בהמה בכלל (כי קמיבעיא ליה למ"ד אין נפש בהמה בכלל מי אמרינן כיון דתבן ראוי נמי לאדם לישן עליו מותר או לא — קרבן העדה) כו'. ומ"ש בירושלמי "כמ"ד אין נפשות בהמה בכלל", היינו ריה"ג. הרי שבירושלמי לא נפשטה הבעיא אם הותרה הוצאה לצורך בהמה, ומספק פסקינן שאסור. וכ"כ כל הפוסקים דלא התירו שום מלאכה בשביל בהמה. וזהו שכתב הרמ"א: וכן אסור לגדל המורסן לעופות. והיינו כשם שאסור להוציא ולבשל, כך אסורות כל המלאכות. וכמ"ס הרא"ש שם פ"ב סט"ו, שמש"ש בביצה כא ב הנ"ל בסק"ה, הני סופלי לחיותא כו', מיירי שצריכים תיקון ואסור לריה"ג וכנ"ל בסק"ו. וזהו לשיטתו של הרא"ש שם פ"א סימן י"ח שהתיר טלטול ביו"ט רק לצורך אוכל נפש או לצורך מצוה. וכמ"ס הרמ"א בריש סימן תקי"ח וכמש"ש בסק"ג. אבל לפי דעת הרמב"ם פ"א מהל' יו"ט הי"ז ודעת המחבר בשו"ע שם — הסוברים שמותר לטלטל אף

וקודר אדם קב או קביים ונותן לפני בהמתו ואינו חושש ומתירין פקעי עמיר לפני הבהמה ומפספסין את הכפין ומהלקטיין את התרנגולין ונותנין מים למורסן ונותנין [מים] לפני אווזין ותרנגולין ולפני יוני הדרסאות וכל אלו מותרין שלא על גבי ריפתא דלא כריה"ג בסופלי לחיותא והאיך אפשר לדחות כל אלו משום משנה יחידאה דעיסת הכלבים שנשנית כריה"ג אגב גררא דעירוב ושיתוף וברכה וזימון וחלה ומצה בפסח, עכ"ל הרז"ה. אלמא דכולהו המשניות הנ"ל דלא כריה"ג. ותיירץ הרא"ש שם פ"ב סט"ו דבטלטול ליכא מאן דפליג דהא ב"ה אמרי לכם ולא לכלבים ואמרי מעבירין מעל השולחן כו' שהן מאכל בהמה. ונהיינו שהרז"ה — "מתוך קושיא דסופלי עלה בלבו דריה"ג אסר אף לטלטל מאכל בהמה". והרא"ש חולק ע"ז וסובר שיש לחלק בין מלאכה לטלטול, ובטלטול ליכא מאן דפליג, וכר"ע מודים דשרי לטלטל מאכל בהמה, והא דנראה מסוגיא דביצה שם דלריה"ג אסור לטלטל מאכל בהמה, ע"ז כתב הרא"ש שם — [בפנינו בשינוי לשון קצת-]: אלא צ"ל כמו שפי' רשב"ם והתוס' שם דסופלי לא חזי לחיותא אלא ע"י תיקון שמרכיין אותו או שוחקין אותו אלא שלפעמים אוכלין אותן הבהמות ע"י הדחק הלכך פריך לריה"ג כיון שאי אפשר לתקן ביו"ט היכי מטלטלין להו למישרי לחיותא והלא מוקצין הן כיון דאינן ראויין לאכילה כי אם ע"י הדחק ומשני דחזו להסקה. וסיים הרא"ש שמה שפריך, "בשבת מאי איכא למימר", היינו איך מטלטלין אותן, הלא בשבת א"א לתקן לכר"ע, ופריך אפילו לר"ע, כיון שבלא תיקון אינו ראוי לבהמה אלא ע"י הדחק א"כ מוקצה הוא. אבל לטלטל ליתן לבהמה דבר הראוי שרי אף לריה"ג. וזהו שאמר כאן המחבר: אבל מותר לטלטל מזונות וליתן לפנייהם.

ובסק"ה הבאנו פי' המ"מ בהל' יו"ט פ"א הי"ד שביאר בדעת הרמב"ם שמש"ש כא ב, ופליגא דריב"ל, קאי על מה שהקשה הגמ': תינח ביו"ט בשבת מאי איכא למימר. והיינו שהגמ' סברה שדבר שאסור במלאכה בשביל בהמה ליו"ט, אסור ג"כ בטלטול בין ביו"ט ובין בשבת. וע"ז אמרו שם דפליגא אריב"ל — דס"ל שאף שמותר לזמן בשביל נכרי בשבת, מ"מ ביו"ט אסור לזמן, שמא ירבה בשביל. ולפי' המ"מ הנ"ל בפירוש, "ופליגא כו'", א"צ לכל זה שכת' הרא"ש לעיל בביאור דברי הגמ'. אלא י"ל כפשוטו דהא דפריך הגמ', "ולריה"ג הני סופלי לחיותא וכו' היכי שדינן להו ביו"ט", היינו משום דס"ל לגמ' דכל דבר שאסור לעשות ולבשל בשביל בהמה ה"נ דאסור לטלטל בשבילה. וע"ז אמרינן, "ופליגא דריב"ל" — דריב"ל ס"ל דטלטול לא תלוי

המורסן לעופות (מרדכי) (ח) כ"א ע"י שינוי (כל צו) (ט) ומותר להרצות בשביל הכלבים בלילה קדירה שמצטל זה לעצמו אפי' אם יש לו דבר אחר שיכול ליתן לכלבים אם היה רוצה (נ"י בשם הר"ן והירושלמי):

ביאורי הגר"א

ופריך ומי אית ליה כו' והיה יכול להקשות דהא הואיל לא מהני אלא לענין מלקות ולא לענין איסורא דאל"כ יהא מותר לאפות ללחם חול וכמ"ש אינו לוקה אלא דעדיפא מיניה פריך דאף למלקות ל"ל הואיל ומשני אלא ל"ת כו' וצ"ל כמ"ש הר"ן דנכה"ג אפי' איסורא ליכא וע' בר"ן שם וע' לח"מ פ"א מהיו"ט ומירושל' הנ"ל דמוקים כרש"א צ"ל דל"ל נכילה ופליג על אוקימתא דגמרא ומ"מ לדינא ל"פ הגמרא והירושלמי וז"ש ואפילו אין לו כו'. דאם יש לו אפי' בקדירה אחרת שרי כגמרא דידן דוקא בכלבים

וע' חספיו דמחנות ו' א' ד"ה מתוך כו': (ח) כי אם כו'. שצנח"ג אף בשבת מותר כמ"ש בסוף שבת: (ט) ומותר להרבות כו' אפי' אם אין לו כו'. צ"ל וכ"כ מ"א ור"ל אם יש לו ד"א ליתן מותר אפילו בקדירה אחרת כמ"ש שם עיסה חזיה של עכו"ם כו'. ופי' הר"ן דלא אסר אלא בעיסה מרובה שיש בה יותר ממילוי תנור דבאותו תנור מותר כרש"א דאין חילוק בין לצורך ישראל לחול או לצורך עכו"ם וכמ"ש וכן הירושלמי כנ"ל ופריך שם בגמרא מעיסת כלבים כו' ומשני הואיל ואפשר

ברכת אליהו

צ"ח התוספת

ס"ו. ואף דשם מיירי שהמותר אינו אופה לצורך נכרי אלא לצורך ישראל לחול, מ"מ אין חילוק בין לצורך ישראל לחול או לצורך עכו"ם. [וכשם שאסור לאפות לצורך חול כן אסור לאפות לצורך עובד כוכבים. וכשם שמותר להרבות לצורך חול כן מותר להרבות לצורך עכו"ם]. וכמ"ש בסק"ג. וכן הירושלמי בפ"א דחלה ה"ה הנ"ל בסק"ג מתיר לגבי כלבים וכן"ל שם. שהירושלמי שם מעמיד המשנה — עיסת הכלבים בזמן שהרועים אוכלין ממנו נאפית ביו"ט — כו' שמעון בן אלעזר דס"ל שאשה ממלאה את התנור בפת מפני שהפת יפה בשעה שהתנור מלא]. ופריך שם בגמ' בבבלי ביצה כא א — על דברי רב חסדא הנ"ל — מעיסת הכלבים. וז"ל הגמ': מתיב רב חנא בר חנילאי עיסת כלבים בזמן שהרועין אוכלין ממנה חייבת בחלה ומערבין בה ומשתתפין בה ומברכין עליה ומזמנין עליה ונאפת ביו"ט ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח ואמאי והא אפשר ליה למפלגה בלישה. ומשני: שאני עיסת כלבים הואיל ואפשר לפייסן בנבלה. ופריך: ומי אית ליה לרב חסדא הואיל והא איתמר האופה מיו"ט לחול רב חסדא אמר לוקה רבה אמר אינו לוקה רב חסדא אמר לוקה לא אמרין הואיל ומקלעי ליה אורחים חזו ליה השתא נמי חזי ליה רבה אמר אינו לוקה אמרי' הואיל. והגמ' היתה יכולה להקשות — אף אי נימא דס"ל הואיל כרבה — דהא „הואיל" לא מהני אלא לענין מלקות ולא לענין איסורא, דאל"כ יהא מותר לאפות לצורך חול, והא גם לרבה אסור לכתחילה. וכמ"ש רבה ש"אינו לוקה", ומוכת שרק אינו לוקה, אבל אסור לכתחילה.

אלא דעדיפא מיניה פריך הגמ', דהלא לרב חסדא אף לפטור ממלקות ל"ל הואיל כלל. ומשני: אלא לא תימא הואיל ואפשר אלא כגון דאית ליה נבלה דודאי אפשר לפייסן בנבלה. הרי דס"ל לגמ' דאם יש לו ד"א, מותר אף לכתחילה לאפות עיסה לרועים ולכלבים. וצ"ל כמ"ש הר"ן דבכה"ג אפי' איסורא ליכא. ועיין בר"ן שם. [שכתב: והא דתנן עיסת הכלבים בזמן שהרועים אוכלים ממנה חייבת בחלה ונאפת ביו"ט והביאה הרב אלפסי ז"ל בסמוך ומשמע מיניה דאע"ג דאפשר למפלגה בלישה שרי דהתם הוה איפשר למשקל חלק רועים ממנה הא אוקים לה בגמ' כגון דאית ליה נבלה דאיפשר לפייס הכלבים בנבלה ומשמע ליה דהאי טעמא עדיף טפי

שלא לצורך כלל. וכמ"ש בסק"ב — גם כאן מותר להוציא לצורך בהמה דהוי כטלטול בעלמא. והו"ה לצורך נכרי. ועמ"מ פ"א מהל' יו"ט ע"ש. [שכתב בה"ד: ולא הוצרך להזכיר איסור דבריהם בהוצאת אבנים לפי שכתב בפרק זה שכל שאסור לטלטלו בשבת אסור לטלטלו ביו"ט אלא לצורך אכילה. וזה כמ"ש שהוצאה ביו"ט הוי כטלטול. ולכן השמיט כאן המחבר בשו"ע — הדין שאסור להוציא בשבילו — משום שהמחבר אדיל לשיטתו שמותר להוציא אף שלא לצורך וכן"ל. ועתו"ס דכתובות ז א ד"ה מתוך כו', שכתבו: ומיהו הוצאה לצורך נכרי נראה דאסור ומה שנהגו עתה להוציא לצורך נכרי היה נראה לרשב"א משום דה"ר דידן לא הוי אלא כרמלית דאין רחבין ט"ז אמה וגבי יו"ט לא גזור רבנן כי היכי דלא תקון רבנן ערובי חצירות ביו"ט כדמשמע בריש פרק שני דביצה וכו'.] ונעניין באור הלכה בס"א ד"ה אין מבשלין וכו'.

(ח) שבה"ג אף בשבת מותר כמ"ש בסוף שבת [קנה ב. קנו א: ת"ר אין גובלין את הקלי (קמח של תבואה שנתייבשה כשהן קליות בתנור וכו' — רש"י) וי"א גובלין מאן י"א אמר רב חסדא רבי יוסי בר יהודה היא והנ"מ הוא דמשני היכי משני א"ר חסדא על יד על יד. והלכה כרבי"י כמ"ש וכמו שנפסק לעיל סימן שכ"א ס"ד].

(ט) ומותר להרבות כו' אפילו אם אין לו כו'. כצ"ל. וכ"כ מ"א סק"ו — על מ"ש בדפוס השו"ע אפילו אם יש לו וכו' — וז"ל: ט"ס הוא וצ"ל ואפי' אם אין לו וכמ"ש ס"א דבקדירה אחת שרי להרבות בכל ענין וכו'. עכ"ל. וע"ע מש"ש. ור"ל אם יש לו ד"א ליתן מותר אפי' בקדירה אחרת. [והוסיף הד"א: וא"כ הלא באפשרי שיתן את כל המאכל לאדם ודאי שרי ואפי' אם מבשל רק לכלבים ולא מבשל רק לצורך עצמו כיון דראוי לאכילת רועים והרועים יכולין לאכול הכל ולפייס לכלבים בד"א שרי לבשל בכ"ע]. וכמ"ש ביצה כא א: אמר רב חסדא וכו' עיסה חזיה של נכרי וחזיה של ישראל אסור לאפותה ביו"ט דהא אפשר ליה למפלגה בלישה. ופירש הר"ן שם: ורב חסדא לא אסר אלא בעיסה מרובה שיש בה יותר ממילוי תנור. והיינו דבאותו תנור מותר, כרשב"א שם יז א: ממלאה אשה כל התנור פת מפני שהפת נאפת יפה בזמן שהתנור מלא. והלכה כוותיה וכמ"ש בגמ' וכמ"ש בס"י תק"ז

באר הגולה

תקיג דין ביצה שנולדה ב"ט. וכו' ח' סעיפים

א נתימא ניהא ג'.

ב עין נב"י.

ג שם נתימא

וגמרא.

א א ביצה שנולדה ב"ט אסור ב ליגע בה: הגה (א) (דהיינו לטלטלה) (מרדכי ריש ניהא ופ' כל הכלים)
וכל שכן שלא לאכלה ואם נתערבה אפילו באלף כולן אסורות: ב ג (ב) ספק אם נולדה

ביאורי הגר"א

מטלטלין לכסות כו' חלל נס"ה רס"ה סעיף ג' דאפילו
ליגע נכה"ג אסור שמה ינענע ועמ"ש בס"ד:
(ב) ספק כו'. עמ"מ דיש מחלוקת אם נתערבה קאי
אספק או אודאי דוקא ומליל נפלוגמא ש"ע ונ"ה זי"ד
ס"י ק"י ס"ט ועמ"ש נס"י תנ"ז (ס"ז) (ס"ד)

חלל נענדים ושפחות לעיל ס"א בהג"ה ל"ל ס' ראש"ה
שאומר ג"כ דאפשר לפייסנהו חלל כס' המרדכי דוקא
נאותה קדירה וכמ"ש בירושלמי ועד"מ ס"ק א':

תקיג (א) דהיינו לטלטלה. כמ"ש נגמרא אין

ברכת אליהו

הנכרי מדין הבהמה. וכמ"ש בירושלמי הנ"ל. ועיין ד"מ
סק"א שהביא ב' הדעות הנ"ל. [ונו"ל: ומרדכי פ"ב דביצה ע"ג
דשפחות שלנו הואיל ואפשר לפייסנהו במידי אחריני שרי
אפילו מרבה בשביליהו ונ"ל דווקא באותו תנור ובאותו
קדירה עכ"ל ונראה דהא דקאמר דוקא באותו קדירה כולי
הוא סברת המרדכי ופליג אסברת ראב"ה דמתיר מטעם
אפשר לפייסנהו דלפי אותו הטעם בקדירה אחרת נמי שרי
ואי באותו קדירה בכל גוונא שרי והא דאסור לאזמוני מטעמא
דאתי להרבות בשביליהו לא באותו קדירה כמו שאמר
ממלאה אשה כולי אע"פ שא"צ אלא לחתיכה אחת והו"ה
בתנור אלא חיישינן שירבה אחרת וכו"ה דעת הר"ן והרא"ש
בפ"ב דביצה ובא"ח אסר להרבות בשביל עכו"ם אפי'
בקדירה אחת וכב"י ואין כן דעת הפוסקים ומ"ש ואין כן דעת
הפוסקים הוא הרא"ש והר"ן אבל התוס' כתבו בהדיא כדברי
או"ח לצורך עו"ג אסור אפילו באותו קדירה אלא דברי
המרדכי אין ליישב בכך דהא מטעם אפשר לפייסנהו בכל
ענין שרי וכמ"ש למטה, עכ"ל הד"מ. וע"ל סימן תק"ג סק"ט].
תקיג (א) כמ"ש בביצה ג ב: אחד ביצה שנולדה בשבת
ואחד ביצה שנולדה ביו"ט אין מטלטלין אותה לא לכסות בה
את הכלי (פי' צלוחית — רש"י) ולא לסמוך בה כרעי המטה
וכו'. הרי שכל האיסור במוקצה הוא לטלטלה ולא ליגע בה.
אבל בסימן רס"ה ס"ג פסק הרמ"א דאפי' ליגע בכה"ג אסור
שמה ינענע. [ונו"ל: ואסור ליגע בנר דולק כשהוא תלוי אע"פ
שאינו מטלטלו ואין בו משום מוקצה בנגיעה בעלמא מ"מ
אסור פן יתנודד קצת מנגיעתו ויטה. ועמ"ש בס"ק ב', ג'
ובסימן ש"ח סק"ט]. ועמ"ש כאן בס"ד סק"ו [ובט"ז סק"א
ובמ"א סק"ב].

(ב) [בס"א כתב המחבר: ...ואם נתערבה אפי' באלף כולן
אסורות. והטעם הוא משום דהוי דשיל"מ. כמ"ש בביצה ד א:
וכל דבר שיש לו מתירין אפי' בדרכו לא בטיל. והמקור
למ"ש המחבר בסעיף ב' הוא שם ג ב: אחד ביצה שנולדה
בשבת ואחד ביצה שנולדה ביו"ט אין מטלטלין אותה וכו'
וספיקא אסורה ואם נתערבה באלף כולן אסורות. ושם ד א
איתא שגם בזה הטעם הוא משום דהוי דבר שיש לו מתירין].
ועמ"מ הל' יו"ט פ"א ה"כ שכתב דיש מחלוקת אם מ"ש בגמ'
שם „נתערבה כו'". קאי אספק או אודאי דוקא. [דאי קאי גם
אספק. יוצא שגם בס"ס — דהיינו ספק שנתערב והוי ספק
אחד בגוף וספק אחד בתערובות — כולן אסורות, משום דהוי
דבר שיש לו מתירין. ואם נאמר שמ"ש בגמ' שם „נתערבה

מהואיל דאפילו לרבה דאית ליה הואיל ה"מ לענין מילקא
הוא דלא לקי אבל איסורא מיהא איכא הכא אפילו איסורא
ליכא משום דהכא לא מיתסר מידי דהא אית ליה נבלה אבל
באופה מיו"ט לחול הא מחסרי אורחים שצריך שיבאו מעלמא
ובזה אין צריך למה שנדחקו בו אחרים]. ועיין לח"מ פ"א
מהל' יו"ט ה"ד. [שהקשה — מעין קושיתנו הנ"ל — דהיכי
קאמר הגמ' „ומי אית ליה לרב חסדא הואיל וכו'". הלא אפי'
אם הוא סובר הואיל, עדיין איסורא איכא. ותי' שם: נראה
לומר דודאי כיון דהך עיסה מעורבת של רועים ושל כלבים
אין ראוי לומר שיהא איסורה כל כך וכאילו היתה כולה של
כלבים משום האי טעמא דהא אפשר למפלג וכו' תדע דאין זה
הטעם כל כך ברור דהא רב חנילאי מכחיש ליה להך טעמא
וא"כ כשמבשל הכל לכלבים אמרינן התם הואיל ואינו לוקה
אלא שאסור הכא דמעורבת עם עיסת הרועים מעלינן ליה
דרגא ואמרינן דמותר לגמרי וזהו שאמרו ומי אית ליה לרב
חסדא הואיל דאי הוה סבירא ליה התם הואיל הוה אתי שפיר
הכא כדפרישית אבל השתא דלית ליה התם הואיל אלא שהתם
לוקה הכא מעלינן ליה דרגא ואמרינן אסור לכל הפחות וא"כ
איך קאמרת דמותר וא"כ השתא דאית לן הואיל הכא
דמעורבת עם עיסה של רועים מותר זה נ"ל ליישב דעת
הרשב"א ורבינו (רמב"ם) ז"ל, עכ"ל]. ומהירושלמי הנ"ל —
דמוקים מתני' דעיסת הכלבים כרשב"א — צ"ל דמיירי דל"ל
נבילה לפייסן, ו„הואיל" לא אמרינן, ולהכי מוקי דמיירי באין
אופה רק כדי מילוי התנור, וזה שרי לרשב"א. ופליג על
אוקימתא דגמ' דבבלי. ומ"מ לדינא ל"פ הגמ' דבבלי
והירושלמי. דגמ' דידן מיירי ביותר מכדי מילוי, וזה מותר רק
ביש לו ד"א. והירושלמי מיירי בכדי מילוי, וזה שרי אף באין
לו במה לפייסן. וזהו שכתב הרמ"א: (ו) אפילו אם אין לו ד"א
שיוכל ליתן לכלבים אם היה רוצה וכו'. דאם יש לו ד"א לתת
לכלבים אפי' בקדירה אחרת. שרי, כיון שהדבר האחר „יוכל
ליתן לכלבים". והוא יאכל מה שמבשל בקדירה אחרת
לכלבים. כמו בעיסה יותר מכדי מילוי וכמ"ש בגמ' דידן. וזה
דוקא לצורך כלבים. אבל לצורך עבדים ושפחות אף ביש לו
במה לפייסן, הכל תלוי דבקדירה אחת מותר להרבות אף באין
לו ד"א כמו בכלכלים, אבל בקדירה אחרת אסור לעולם,
וכמ"ש לעיל ס"א בהג"ה וכמ"ש ש. ול"ל סברת ראב"ה —
הובאה במרדכי שם פ"ב סימן תרע"ט — שאומר ג"כ דאפשר
לפייסנהו, ולכן ביש להם ד"א מותר אף בקדירה אחרת. אלא
כסברת המרדכי דדוקא באותה קדירה מותר דבזה שונה דין